

HGIS-Jaarverslag 2010
Homogene Groep
Internationale
Samenwerking

Homogene Groep Internationale Samenwerking 2010 (HGIS-jaarverslag 2010)

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 mei 2011

Hierbij bied ik u het jaarverslag 2010 aan van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

Het HGIS-jaarverslag 2010 geeft inzicht in de besteding van de Nederlandse middelen aan internationale samenwerking in 2010. Het verslag volgt de indeling van het jaarverslag van Buitenlandse Zaken: het tekstuele verslag gaat in de op de beleidsthema's en vervolgens worden de HGIS-uitgaven gepresenteerd naar departement, begrotingsartikel, beleidsthema en naar partnerland. Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de jaarverslagen van de betrokken HGIS-departementen.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Dr. U. Rosenthal

HGIS jaarverslag 2010

Inhoudsopgave	blz.
Voorwoord	3
1. HGIS op hoofdlijnen: belangrijkste resultaten en uitgaven	4
A. HGIS/ODA	5
B. HGIS/non-ODA	6
2. Toelichting op resultaten en realisaties per beleidsthema	7
Bijlagen:	
1. HGIS-uitgaven en -ontvangsten per begroting en artikel	22
2. ODA-uitgaven naar beleidsthema	26
3. ODA-prestatie	27
4. ODA-uitgaven partnerlanden	28
5. Uitgaven natuur, milieu en water	32
6. Uitgaven HIV/Aids, malaria en tuberculose	34
7. ODA-uitgaven basisonderwijs	35
8. Non-ODA-uitgaven naar beleidsthema	36

Voorwoord

Dit jaarverslag van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) geeft inzicht in de besteding van Nederlandse middelen aan internationale samenwerking in 2010.

Vrijwel alle vakministeries doen uitgaven op het gebied van internationale samenwerking. Het HGIS-jaarverslag is het enige verslag dat een volledig overzicht geeft van alle uitgaven aan internationale samenwerking die op de verschillende departementale begrotingen staan. De budgettaire constructie van de HGIS werd in 1997 ingesteld om onderlinge samenwerking te bevorderen en om uitgaven aan internationale samenwerking van de verschillende ministeries in samenhang te kunnen bezien.

In de tabellen en figuren is onderscheid gemaakt tussen uitgaven in het kader van officiële ontwikkelingssamenwerking (*ODA: Official Development Assistance*) en de overige uitgaven internationale samenwerking (*non-ODA*). De Minister van Buitenlandse Zaken is coördinator van het Nederlands buitenlands beleid en daarmee van de HGIS. De Staatssecretaris van Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking is eerstverantwoordelijke voor de coördinatie van de ODA-middelen.

Het is de gewoonte dat de HGIS-nota de indeling van de begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken volgt. Op dezelfde wijze volgt het HGIS-jaarverslag de indeling van het jaarverslag van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Vanwege de val van het kabinet Balkenende IV en de demissionaire periode daarna is er voor gekozen beide jaarverslagen over 2010 niet in te delen aan de hand van de kabinetsdoelstellingen, maar aan de hand van de beleidsartikelen. Deze indeling wordt in de leeswijzer van het jaarverslag van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 2010 nader toegelicht.

Dit jaarverslag gaat beknopt in op de activiteiten en resultaten die in 2010 met HGIS-middelen zijn uitgevoerd en behaald. Het verslag geeft inzicht in de grote lijnen. Meer gedetailleerde beschrijvingen staan in de jaarverslagen van de verschillende ministeries, in het bijzonder in dat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Het HGIS-jaarverslag sluit af met financiële overzichten. In de bijlagen wordt de financiële informatie op verschillende manieren gepresenteerd om zo aan een brede informatiebehoefte tegemoet te komen. HGIS-uitgaven staan geordend naar departement, begroting en artikel, naar beleidsthema en naar partnerland.

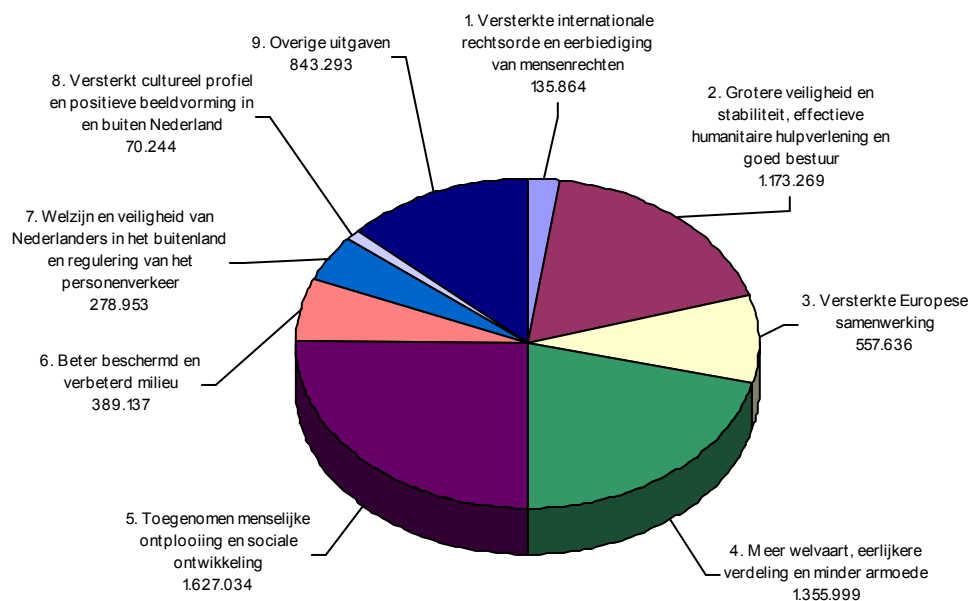
1. HGIS op hoofdlijnen: belangrijkste resultaten en uitgaven

Binnen de HGIS is een tweedeling te maken tussen de uitgaven aan *Official Development Assistance* (ODA) en de overige uitgaven aan internationale samenwerking, vaak kortweg aangeduid met 'non-ODA'. De totale realisatie voor de HGIS bedroeg in 2010 EUR 6,43 miljard; 4,87 miljard ODA en 1,56 miljard non-ODA. Tabel 1 en figuur 1 hieronder geven een overzicht van de begroting en realisaties per beleidsthema. Voor de twee hoofdonderdelen van de HGIS, het ODA-gedeelte en het non-ODA-gedeelte, beschrijven subhoofdstuk A en B hieronder de belangrijkste uitgavenrealisaties.

Tabel 1. Begroting en realisaties HGIS 2010 naar beleidsthema (bedragen x 1000)

Begroting en realisaties HGIS 2010 naar beleidsthema	Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	139.289	-3.425	135.864
2. Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur	1.153.268	20.001	1.173.269
3. Versterkte Europese samenwerking	554.308	3.328	557.636
4. Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede	1.215.946	140.053	1.355.999
5. Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling	1.652.460	-25.426	1.627.034
6. Beter beschermd en verbeterd milieu	460.214	-71.077	389.137
7. Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	276.330	2.623	278.953
8. Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland	82.763	-12.519	70.244
9. Overige uitgaven	833.589	9.704	843.293
Totaal	6.368.167	63.262	6.431.429

Figuur 1. Realisaties HGIS 2010 naar beleidsthema (bedragen x 1000).

Totale omvang van de HGIS 2010: EUR 6,43 mld.

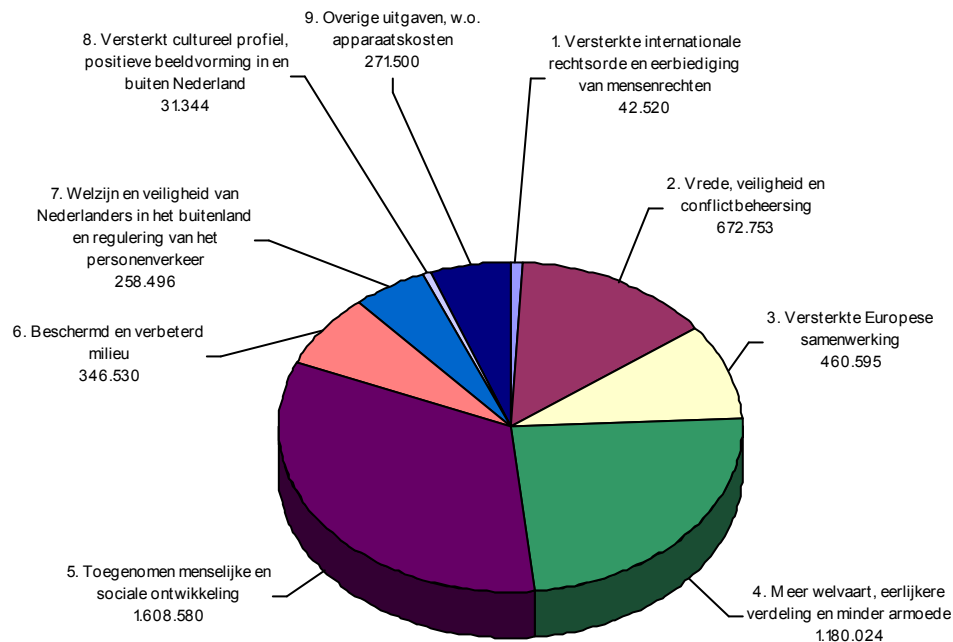
A. HGIS/ODA

De ODA-uitgaven binnen de verschillende beleidsthema's in de HGIS bedroegen in 2010 in totaal EUR 4,87 miljard en waren daarmee EUR 149 miljoen hoger dan in 2009. Deze stijging heeft deels te maken met een stijging van het ODA-budget ten gevolge van de groei van het Bruto Nationaal Product (BNP). Daarnaast is er met een kasschuif EUR 50 miljoen aan ODA-uitgaven naar voren gehaald, van 2011 naar 2010. De ODA-prestatie komt daardoor in 2010 uit op 0,81% van het BNP.

Tabel 3. ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

ODA-uitgaven naar beleidsthema	Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	41.730	790	42.520
2. Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur	688.344	-15.591	672.753
3. Versterkte Europese samenwerking	456.419	4.176	460.595
4. Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede	1.033.452	146.572	1.180.024
5. Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling	1.636.145	-27.565	1.608.580
6. Beter beschermd en verbeterd milieu	332.853	13.677	346.530
7. Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	262.316	-3.820	258.496
8. Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland	38.348	-7.004	31.344
9. Overige uitgaven	214.214	57.286	271.500
Totaal	4.703.821	168.521	4.872.342

Figuur 2. ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x 1000)

Totale omvang van de ODA realisaties 2010: EUR 4,87 mld.

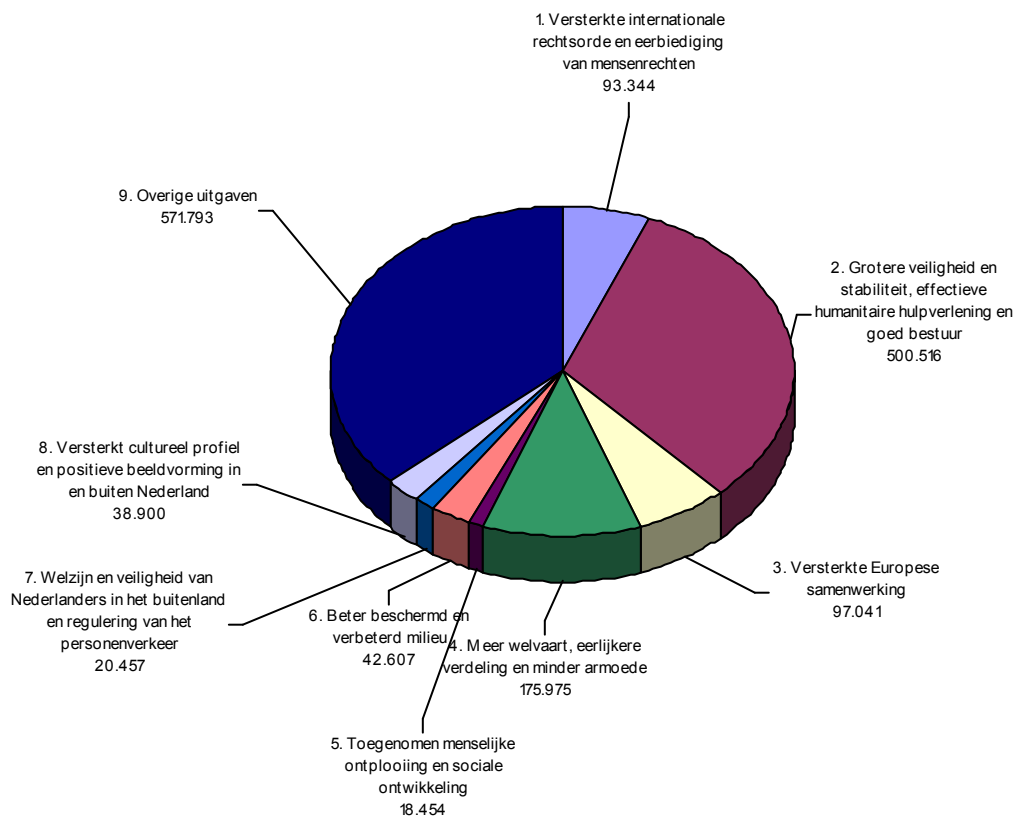
B. HGIS/non-ODA

De uitgaven op de non-ODA begrotingsposten in de HGIS bedroegen in 2010 EUR 1,56 miljard. De non-ODA-uitgaven zijn daarmee licht gedaald ten opzichte van de EUR 1,58 miljard in 2009.

Tabel 2 Non-ODA uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Non-ODA-uitgaven naar beleidsthema	Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010
1. Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	97.559	-4.215	93.344
2. Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur	464.924	35.592	500.516
3. Versterkte Europese samenwerking	97.889	-848	97.041
4. Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede	182.494	-6.519	175.975
5. Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling	16.315	2.139	18.454
6. Beter beschermd en verbeterd milieu	127.361	-84.754	42.607
7. Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	14.014	6.443	20.457
8. Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland	44.415	-5.515	38.900
9. Overige uitgaven	619.375	-47.582	571.793
Totaal	1.664.346	-105.259	1.559.087

Figuur 3. Non-ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x 1000)

Totale omvang van de non-ODA realisaties 2010 EUR 1,56 mld.

2. Toelichting op resultaten en realisaties per beleidsthema

In dit hoofdstuk wordt artikelsgewijs en op hoofdlijnen gerapporteerd over de belangrijkste uitgaven en resultaten van 2010. Daarnaast worden de realisaties gepresenteerd in een tabel. Daarbij is steeds aangegeven welk deel van de uitgaven als officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA) kwalificeert. Onder de tabel wordt op hoofdlijnen een financiële toelichting gegeven. Alleen opmerkelijke verschillen tussen de begroting en de realisatie worden toegelicht. Voor meer gedetailleerde financiële toelichtingen wordt verwezen naar de jaarverslagen 2010 van de bij de HGIS betrokken ministeries.

Beleidsartikel 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten

In 2010 is tijdens de Herzieningsconferentie voor het Internationaal Strafhof overeenstemming bereikt over het misdrijf agressie. Tevens is in 2010 in de beheersraden van de voor Nederland prioritaire multilaterale organisaties door Nederland gestuurd op *result based management*, transparantie van kostenstructuren en opvolging van accounts en evaluatierapporten. Via de VN, het IMF en de Wereldbank heeft Nederland bijgedragen aan de bestrijding van de gevolgen van de financiële crisis in ontwikkelingslanden met speciale aandacht voor de *Millennium Development Goals (MDG's)*, sociaal economische rechten en de *Decent Work Agenda* van de *International Labour Organisation (ILO)*.

Nederland zette in 2010 zijn geïntensiveerde mensenrechtenbeleid voort. De ontwikkelingen in 2010 toonden aan dat inzet op mensenrechten hard nodig blijft. Zo kwamen op verschillende plaatsen in de wereld de rechten van religieuze minderheden sterk onder druk te staan, werd de vrijheid van meningsuiting op het internet ernstig beknot en was in algemene zin in verschillende landen een zorgwekkende verslechtering van de mensenrechtensituatie zichtbaar. Daartegenover stond dat ook verschillende successen werden geboekt, bijvoorbeeld in de strijd tegen kinderarbeid en het tegengaan van de doodstraf.

In 2010 is veel aandacht uitgegaan naar het versterken van het mensenrechtenwerk van ambassades. Daarnaast is in VN-verband bijgedragen aan 48 examens van de *Universal Periodic Review (UPR)*¹.

In 2010 besloot de Veiligheidsraad tot instelling van het Restmechanisme voor het Joegoslavië- en het Rwandatribunaal (ICTY en ICTR). Daarnaast heeft Nederland bijgedragen aan de afwikkeling van de werkzaamheden van het Speciale Hof van Sierra Leone en aan de huisvesting van het Speciaal Tribunaal voor Libanon.

Beleidsthema 1, Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ 01.01 Internationale rechtsorde	46.699	5.154	-3.610	-553	43.089	4.601
01.02 Mensenrechten	52.169	36.576	-251	1.343	51.918	37.919
01.03 Internationale juridische instellingen	13.072	0	1.002	0	14.074	0
Justitie 13.03.01 Rechtshandhaving/Europol en Eurojust	26.849		-566		26.283	
13.03.03 Rechtshandhaving/NFI	500		0		500	
Totaal	139.289	41.730	-3.425	790	135.864	42.520

Financiële toelichting

BZ

01.01 Internationale rechtsorde

¹UPR is een nieuw mechanisme van de Human Rights Council (HRC) van de Verenigde Naties (VN) waarmee elke vier jaar de mensenrechtensituatie in alle 192 lidstaten van de VN wordt geëxamineerd. Zie voor meer informatie www.ohchr.org.

De onderuitputting op dit sub-artikel van EUR 3,6 miljoen komt doordat enerzijds de reguliere contributie aan de VN ongeveer EUR 4,5 miljoen lager uitviel dan geraamd en anderzijds het budget voor "Bijdragen Internationaal Recht" licht werd overschreden. Deze overschrijding werd veroorzaakt door een additionele bijdrage van Nederland aan het in Nederland gevestigde Sierra Leone Tribunaal voor de berechting van oud-president Taylor van Liberia.

Beleidsartikel 2: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur

In 2010 heeft Nederland stevig ingezet op het verdiepen en verbreden van de samenhang en effectiviteit van het veiligheids- en ontwikkelingsbeleid. De focus op conflictgebieden en fragiele staten blijft van belang. Enerzijds om de ontwikkelingsdoelstellingen, mensenrechten en regionale stabiliteit te bevorderen en anderzijds om negatieve ontwikkelingen, zoals illegale migratie, terrorisme en criminaliteit tegen te gaan.

Tijdens de NAVO-top in Lissabon werd het nieuwe Strategisch Concept aangenomen, waarin een balans gevonden is tussen een geloofwaardige afschrikking enerzijds en inspanningen op het gebied van wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie anderzijds.

Nederland heeft bij de *Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons* (OPCW) als voorzitter van twee werkgroepen bijgedragen aan de implementatie van de *Chemical Weapons Convention* (CWC). De bilaterale bijdragen aan de vernietiging van chemische wapens in Rusland zijn afgerond.

Nederland bleef in 2010 bijdragen aan de anti-piraterijoperaties van de NAVO en de EU. Geheel in overeenstemming met het hoge profiel dat Nederland heeft als het aankomt op de bevordering van de internationale rechtsorde, maakt ons land zich sterk voor de berechting van piraten.

Nederland heeft zich ook in 2010 ingezet voor verdere harmonisatie van het wapenexportbeleid van EU-lidstaten; ondermeer door organisatie van een seminar over het OS-criterium². Verder hebben het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie samen met het Nederlandse bedrijfsleven gewerkt aan het verduidelijken van het Nederlandse controlebeleid voor wapenexport.

Nederland heeft zijn toegevoegde waarde in de internationale samenwerking op het gebied van stabiliteit, veiligheid en rechtsorde – de geïntegreerde inzet van politieke, ontwikkelings- en veiligheidsinstrumenten – dit jaar effectief benut en verder ontwikkeld, door het uitvoeren van projecten en activiteiten in fragiele gebieden als Soedan, Burundi, Congo, Palestijnse Gebieden, de Balkan en Afghanistan.

Ten behoeve van de stabiliteit en de wederopbouw heeft Nederland in 2010 begrotingssteun gegeven aan Burundi. Het betrof een uitgestelde betaling van begrotingssteun voor 2009. Zoals voorheen golden hierbij de specifieke voorwaarden voor begrotingssteun aan fragiele staten: de ontvangende overheid moest commitment tonen ten aanzien van armoedebestrijding en ten aanzien van een dialoog met de donorgemeenschap. De begrotingssteun is verstrekt via de Wereldbank

Op het gebied van effectieve humanitaire hulp heeft Nederland voldaan aan haar doelstelling om minstens 80% van de bijdragen aan de VN of de Rode-Kruisfamilie geheel of gedeeltelijk ongeoormerkt in te zetten. Dit heeft bijgedragen aan snelle, flexibele en voorspelbare bijdragen van Nederland als donor bij crisissituaties.

---

² In de Europese Unie gelden acht ethische criteria voor wapenexport, die betrekking hebben op vrede, veiligheid en mensenrechten. Voor elke wapenexport moet een vergunning worden aangevraagd, waarna bestemming en aard van het wapen worden getoetst aan deze criteria. Zo moet voorkomen worden dat wapens in verkeerde handen vallen. Met een van deze criteria, in de wandelgangen het OS-criterium genoemd, wordt getoetst hoe de voorgenomen wapenexport zich verhoudt tot de sociaaleconomische ontwikkelingssituatie in het ontvangende land. Nederland past het criterium toe bij wapenexporten naar landen die voorkomen op de OESO-DAC lijst. Deze toets wordt uitgevoerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In 2010 is door verschillende departementen en door vele ambassades bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van het bestuur in de partnerlanden voor ontwikkelingsamenwerking en vanuit het Programma Maatschappelijke Transformatie (Matra) in landen in Oost- en Zuidoost-Europa. Daartoe is (waar mogelijk) niet alleen samengewerkt met overheden in de desbetreffende landen, maar ook met NGO's en lokale media. Daarnaast wordt samengewerkt met internationale organisaties als de VN en de Wereldbank. Dit laatste gebeurt vooral via de *Governance Partnership Facility*.

De relaties met energie-exporterende landen zijn in 2010 verder geïntensiveerd. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben samen besloten om niet alleen te focussen op fossiele brandstoffen, maar energiediplomatie ook in te zetten op het gebied van hernieuwbare energie.

Afghanistan

Na vier jaar werd op 1 augustus 2010 de leidende rol van Nederland in Uruzgan in het kader van de NAVO-geleide operatie "*International Security Assistance Force*" (ISAF) beëindigd. Met de geïntegreerde inzet van defensie, diplomatie en ontwikkelingsamenwerking (de 3D-benadering) is een waardevolle bijdrage geleverd aan stabiliteit en wederopbouw in Afghanistan. In augustus namen de VS en Australië de taken van Nederland over en ging de redeploymentfase van start. Nederland heeft veel geïnvesteerd in de overdracht van zijn taken om de geboekte resultaten zo goed mogelijk te bestendigen. Om de opgedane Nederlandse kennis en ervaringen zo goed mogelijk over te dragen aan de opvolgers vond de overdracht gradueel plaats. Na 1 augustus 2010 zijn er civiele experts aanwezig gebleven om de opvolgers te adviseren over de wijze waarop Nederland de afgelopen jaren heeft geopereerd. Tot juni 2011 zal er nog één civiele expert aanwezig zijn Uruzgan die vooral op het gebied van ontwikkelingsamenwerking het nieuwe *Provincial Reconstruction Team* zal adviseren. De militairen van de *Task Force Uruzgan* (TFU) zijn allen in 2010 teruggekeerd.

Beleidsthema 2, Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
AR 02.01 Recht- en doelmatigheidsbevordering	140	140	0	0	140	140
BZ 02.01 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	18.553	0	-6.366	0	12.187	0
02.02 Bestrijding internationaal terrorisme	0	0	500	0	500	0
02.03 Non-proliferatie en ontwapening	8.917	1.045	658	1.833	9.575	2.878
02.04 Conventionele wapenbeheersing	0	0	0	0	0	0
02.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	362.377	247.749	17.208	-20.414	379.585	227.335
02.06 Humanitaire hulpverlening	240.767	237.000	25.545	29.204	266.312	266.204
02.07 Goed bestuur	180.414	170.810	-9.854	-16.389	170.560	154.421
02.08 Het bevorderen van energiezekerheid	0	0	0	0	0	0
02.09 Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie	18.600	18.600	-2.509	-2.509	16.091	16.091
Defensie 20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties	323.500	13.000	-5.181	-7.316	318.319	5.684
Totaal	1.153.268	688.344	20.001	-15.591	1.173.269	672.753

Financiële toelichting

BZ

02.01 tot en met 02.09 op hoofdlijnen

Op de belangrijke veiligheids- en stabiliteitsagenda is door administratieve aanpassingen in 2010 een hogere bijdrage overgemaakt aan het VN-fonds voor crisisbeheersingsoperaties. Ook is een bijdrage gegeven aan het nieuwe Internationale Antiterrorisme Instituut. Daarnaast hebben ook de aardbeving in Haïti en de overstromingen in Pakistan geleid tot hogere uitgaven op dit artikel. Na de aardbeving in Haïti heeft de Minister voor Ontwikkelingsamenwerking de toezegging aan de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) gedaan de opbrengsten van de nationale actie te verdubbelen. Behalve deze verdubbeling heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken nog andere uitgaven gedaan die gerelateerd zijn aan de inzet in Haïti. De meeste van deze uitgaven drukken op artikel 2 van de BZ-begroting. De uitgaven op consulaire gebied zijn echter terug te vinden onder het artikel welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland (artikel 7 op de BZ-begroting).

Defensie

20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties

De daadwerkelijke uitgaven in 2010 bedroegen EUR 318,3 miljoen. De begroting voor 2010 was vastgesteld op EUR 301,1 miljoen. Het verschil van EUR 17,2 miljoen is een optelsom van nieuwe

missies die zijn uitgevoerd in 2010, de verlenging van bestaande missies en lagere uitgaven in het kader van de derde fase van de *International Security Assistance Force (ISAF fase III)* en de *Redeployment Task Force (RDTF)*.

Beleidsartikel 3: Versterkte Europese Samenwerking

Het verdrag van Lissabon is in werking getreden op 1 december 2009 waarna de Europese Unie in 2010 zich de veranderingen die het verdrag heeft gebracht eigen heeft gemaakt. Een belangrijk resultaat is de regelgeving die in september is aangenomen voor het toezicht op de financiële sector. Tevens is in 2010 in reactie op de crisis een pakket aan voorstellen gepresenteerd voor maatregelen om het Stabiliteits- en Groeipact³ aan te scherpen, voor het invoeren van regels voor nationale begrotingsraamwerken; en tot slot voor een procedure voor monitoring van macro-economische onevenwichtigheden.

Evenals in voorgaande jaren heeft Nederland in 2010 het belang benadrukt van een strikte toepassing van de EU-uitbreidingsstrategie van 2006. Kern van deze strategie is dat kandidaat-lidstaten (Kroatië, Turkije, Macedonië, Montenegro en IJsland) en potentiële kandidaat-lidstaten (Albanië, Kosovo en Servië) alleen voortgang boeken in het toenaderingsproces tot de EU als zij voldoen aan alle gestelde criteria. Tevens heeft Nederland landen met een EU-toetredingsperspectief vanuit het Matra-programma concreet ondersteund om te kunnen voldoen aan de Kopenhagen-criteria en bij overname van het aquis communautaire.

Matra

Het Programma Maatschappelijke Transformatie (Matra), dat wordt gefinancierd uit de HGIS-middelen, richt zich op het versterken van het transformatieproces richting democratische, pluriforme rechtsstaten in Oost- en Zuidoost-Europa. Ruimte voor dialoog tussen overheid en maatschappelijk middenveld is hierin een centraal aspect. Matra richt zich met name op capaciteitsopbouw en institutionele versterking van maatschappelijke organisaties en overheidsinstellingen enerzijds, en versterking van bilaterale relaties anderzijds.

De implementatie van de herziening van het Matra-programma waarover op 3 november 2009 een notitie aan de Kamer werd aangeboden kon in 2010 maar ten dele plaatsvinden. De voorgenomen delegatie van een groter deel van het budget naar de Nederlandse ambassades in de Matra-landen werd gerealiseerd, evenals beperking van het aantal landen en meer thematische focus. Vanwege het hoge niveau aan doorlopende verplichtingen in combinatie met het gedaalde budget konden in 2010 geen nieuwe projecten van Nederlandse maatschappelijke organisaties en decentrale overheden worden goedgekeurd. Evenmin was er ruimte voor nieuwe op preaccessiesteun gerichte projecten. Ook in 2011 is er geen ruimte voor nieuwe samenwerkingsprojecten. Er was echter in 2010 nog een groot aantal projecten in uitvoering die al eerder aanvingen. Op basis van eerder aangegane verplichtingen ontvingen ook ambtenaren en jonge diplomaten uit Matra-landen een training in Nederland en ontvingen de Nederlandse politieke partijstichtingen een subsidie voor samenwerking met ideologisch verwante partijen in de doellanden van het Matra-programma. In 2010 werd begonnen met een verdere herziening van het Matra-programma.

Nederland heeft zowel in de Raad Buitenlandse Zaken als in de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ) aandacht gevraagd voor de externe aspecten van het JBZ-beleid, waaronder de strijd tegen mensenhandel en Terug- en Overnameproblematiek.

Mede dankzij Nederlandse inzet bevestigde de Europese Raad van juni 2010 de afspraken over de hulpomvang (0,7% BNI in 2015) en besloot de Raad om de voortgang jaarlijks te bespreken op basis van een rapport van de Raad Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking (RBZ/OS).

---

³ In het Stabiliteits- en Groeipact spreken de landen die lid zijn van de Europese Unie af dat hun begrotingen in evenwicht zijn of een overschot hebben. Dat betekent dat de regeringen niet meer geld uitgeven dan dat ze ontvangen. Dat doel hoeft nog niet meteen bereikt te worden, maar ze moeten er wel naartoe werken. De afspraken zijn gemaakt in 1997. Eisen zijn:

- Het begrotingstekort mag niet boven de 3 procent van het BBP komen.
- De staatsschuld mag niet meer dan 60 procent van het BBP bedragen.

Nederland heeft met gelijkgezinden een initiatief genomen om de groei van de EU-begroting voor 2011 te beperken. Verder heeft Nederland zich in 2010 bij de begrotingsbehandeling van de Raad van Europa met succes ingezet voor behoud van de reële nulgroei.

Als onderdeel van de Nederlandse mensenrechtenstrategie droeg Nederland in 2010 bij aan de politieke monitoring van de naleving van uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Nederland heeft een financiële bijdrage geleverd aan het *Human Rights Trust Fund*, dat beoogt met concrete projecten de werkdruk van het Hof te verminderen. Nederland ondersteunde daarnaast de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Thomas Hammarberg, door het salaris van een expert op het gebied van de rechten van lesbiënnes, homoseksuelen en transseksuelen (LGBT-rechten) te betalen.

Beleidsthema 3, Versterkte Europese samenwerking (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.02 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10.708	0	-1.821	0	8.887	0
	03.03 EOF Europees Ontwikkelingsfonds	191.052	191.052	4.176	4.176	195.228	195.228
	03.04 Nederlandse positie in de EU	3.145	0	607	0	3.752	0
	03.05 Raad van Europa	9.303	0	366	0	9.669	0
Toerekening	EU-begroting	340.100	265.367	0	0	340.100	265.367
	Totaal	554.308	456.419	3.328	4.176	557.636	460.595

Beleidsartikel 4: Meer welvaart en minder armoede

In de eerste tien maanden van 2010 stonden dezelfde vier prioriteiten als in 2009 centraal binnen het beleid van ontwikkelingssamenwerking:

I. Veiligheid en ontwikkeling

II. Groei en verdeling

III. Gender en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

IV. Duurzaamheid, klimaat en energie

In de basisbrief over ontwikkelingssamenwerking wordt de handschoen van het WRR rapport 'Minder pretentie, meer ambitie' opgepakt en worden de belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe beleid op een rijtje gezet. De Millenniumdoelen en Mondiale Publieke Goederen staan in het nieuwe beleid voorop. De focus ligt op de thema's en gebieden waar Nederland een verschil kan maken. Nederland wil ook bij economische tegenwind een betrouwbare partner zijn. Met een budget van 0,7 procent BNP handhaaft Nederland zich in de kopgroep van donorlanden en zijn er volop mogelijkheden om te investeren in de nieuwe beleidsprioriteiten. Dat zijn voedselzekerheid, water, veiligheid en rechtsorde in fragiele staten, en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Het belangrijkste middel voor ontwikkeling is economische groei. Daarom wordt sterker ingezet op de ontwikkeling van de private sector in ontwikkelingslanden.

Nederland heeft zich in 2010 ingezet voor een open, op regels gebaseerd, voorspelbaar en niet-discriminerend handels- en financieel systeem. Nederland heeft zich bijvoorbeeld ten aanzien van de organisatie van de Wereldbank en het IMF sterk gemaakt voor een groter stemgewicht voor ontwikkelingslanden en opkomende economieën. Daarnaast heeft Nederland binnen de EU en binnen de OESO gewerkt aan bruikbare voorstellen gericht op het tegengaan van belastingontduiking en op het bevorderen van transparantie en informatie-uitwisseling, verrekenprijzenmethodieken en capaciteitsontwikkeling in ontwikkelingslanden.

Om de economische groei in ontwikkelingslanden te bevorderen ondersteunt Nederland maatregelen die de private sector helpen ontwikkelen. In West-Afrika is bijvoorbeeld via de *Strategic Alliance for Agricultural Development in Africa* (SAADA) actief bijgedragen aan verbetering van de productiviteit van landbouwgewassen. En via het *Comprehensive Africa Agriculture Development Programme* (CAADP) is in 2010 een groot aantal (24) landen ondersteund bij de ontwikkeling van lokale landbouwstrategieën en investeringsplannen. Daarnaast heeft het *Health Insurance Funds* (HIF) in 2010 een record van 65.000 verzekerden in Nigeria bereikt.

In het kader van de stimulering van publiek-private partnerschappen (PPP) is in 2010 financiële steun toegekend aan het *Amsterdam Initiative on Malnutrition* (AIM), een PPP met Unilever, GAIN, DSM, Akzo/Nobel, WUR en ICCO. Verder is het belang van PPPs uitgedragen tijdens de MDG top,

o.a. via een gezamenlijke brief met veertien CEO's van Nederlandse internationaal opererende bedrijven.

Onder de Ontwikkelingsrelevante Infrastructuur Ontwikkeling (ORIO)-faciliteit zijn in 2010 achttien projecten geselecteerd met een totale schenkingswaarde (ORIO-bijdrage) van EUR 165 miljoen. Deze publieke infrastructuurprojecten en daarmee verbonden ORIO-uitgaven zullen de komende jaren worden gerealiseerd.

Via het Private Sector Investeringsprogramma (PSOM/PSI) zijn vernieuwende investeringsprojecten in ontwikkelingslanden in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en Midden- en Oost-Europa gerealiseerd. Het programma heeft in 2010 geleid tot een banengroei van 1.737 fte. In 2010 is voor EUR 70 miljoen aan nieuwe verplichtingen aangegaan voor iets meer dan 100 PSI projecten.

Na de aardbeving in Haïti hebben de Internationale Financiële Instellingen (IFI), met actieve steun van Nederland hun vorderingen op dit land volledig kwijtgescholden. Nederland had geen vorderingen uitstaan.

Internationaal Ondernemen

De wereldeconomie herstelde in 2010. De groei was vooral te vinden in de opkomende economieën, landen waar het Nederlandse bedrijfsleven geconfronteerd wordt met aanzienlijke belemmeringen. Om deze belemmeringen weg te nemen bood de Nederlandse overheid ondersteuning in de vorm van economische diplomatie en het bedrijfsleveninstrumentarium (subsidies, garanties, financiële regelingen).

Economische diplomatie kwam in 2010 zeer zichtbaar tot uiting in verschillende economische missies (bezoeken met bedrijvendelegaties), vaak onder leiding van een bewindspersoon. In 2010 werden economische missies naar Panama, Rusland, Frankrijk en Brazilië, India, Roemenië, Colombia en de Golfstaten georganiseerd. Ook bracht de minister van EL&I bilaterale bezoeken ter versterking van de economische relaties met de Golfstaten, Indonesië, Rusland, Japan, Duitsland, Zweden, Noorwegen (staatsbezoek), de VS en China. In dat laatste land nam Nederland met een goed bezocht paviljoen deel aan de Expo 2010 te Sjanghai. Verschillende Nederlandse ministeries, provincies en steden organiseerden in het paviljoen seminars die zorgden voor versterking van de relaties tussen Nederland en China.

Naast missies en bilaterale bezoeken speelde het wereldwijde netwerk van ambassades, consulaten en *Netherlands Business Support Offices (NBSOs)* een zeer belangrijke rol bij de uitvoering van economische diplomatie en bij de economische dienstverlening aan het Nederlandse bedrijfsleven. Ter vergroting van de bekendheid van het Nederlandse midden- en kleinbedrijf en met de ondersteuning die dit postennetwerk kan bieden werd in 2010 de communicatiecampagne 'Loop eens binnen in het buitenland' uitgevoerd.

Van het bedrijfsleveninstrumentarium werd ook in 2010 veelvuldig door het bedrijfsleven gebruikgemaakt. Onder het 2g@there-programma werden in 2010 negen nieuwe programma's gestart. Bijvoorbeeld op het terrein van de voedselverwerkende industrie in India en mode in Frankrijk. Uit afgeronde 2g@there programma's bleek dat deze publiek-private samenwerking in veel gevallen aanzienlijke orders heeft opgeleverd voor de deelnemende bedrijven. Ook met Package 4 Growth (P4G) zijn afgelopen jaar verschillende ondernemers ondersteund bij het wegnemen van belemmeringen die zij ervaren op de snelgroeiende, competitieve markten van China en India, zoals informatieachterstand of financieringsbehoefte. Ook de programma's Prepare2start, 2xplore en Collectieve Promotionele Activiteiten (CPA) hebben er in het afgelopen jaar toe bijgedragen dat meer Nederlandse bedrijven internationale activiteiten zijn gaan ontplooiën. Zo zijn in 2010 met behulp van Prepare2start (P2S) 525 bedrijven internationaal gaan ondernemen.

Vanwege de stagnerende verzekeringsmarkt werd in 2010 meer dan in voorgaande jaren gebruik gemaakt van de Exportkredietverzekering (EKV). Vanwege de vraag uit de markt heeft de regering ervoor gekozen om van de vanwege de crisis ingestelde werkkapitaaldekking een permanent EKV-product te maken. De tijdelijke aanvullende staatskredietverzekering (TASK), die ondersteuning bood bij het op peil houden van kredietlimieten bij omzetpolissen, is in 2010 beëindigd omdat private kredietverzekeraars weer openstaan om deze risico's over te nemen.

Nederland bleef zich in 2010 sterk maken voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Zo is het 2g@there-programma zodanig aangepast dat de eis om geen gebruik te maken van kinder- en dwangarbeid een plek krijgt in het beoordelings- en evaluatietraject. Verder is een wetsvoorstel opgesteld dat beoogt het niet melden van de aanwezigheid van kinder- en of dwangarbeid bij investeringsprojecten in het buitenland te kunnen beboeten. Dit wetsvoorstel is eind 2010 naar de Raad van State gegaan voor advies en zal naar verwachting in de loop van 2011 bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Eind 2010 werd de eerste aanzet gegeven voor de bezuinigingen, waaraan ook het overheidsbeleid ten aanzien van internationaal ondernemen niet ontkomt. Deze bezuinigingen vereisen het beleid nog scherper en efficiënter te richten op die activiteiten waar overheidsingrijpen het meest legitiem en effectief is. Hiervoor werden eind 2010 verschillende scenario's uitgewerkt. Als onderdeel van deze bezuinigingen is eind 2010 al besloten het ELI-gedeelte van het subsidieprogramma Programma Uitzending Managers (PUM) niet te verlengen.

Tot slot werd op acquisitiebeleid in 2010 het nodige bereikt doordat de *Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA)* verschillende investeringen naar Nederland wist te halen. NFIA ondersteunde in 2010 ruim 150 buitenlandse investeringsprojecten met een totale investeringswaarde van EUR 956 miljoen. Deze projecten zullen op termijn ruim 3000 nieuwe directe arbeidsplaatsen opleveren.

Beleidsthema 4, Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ 04.01 Handels- en financieel systeem	22.211	1.157	-5.218	735	16.993	1.892
04.02 Armoedebestrijding	125.269	118.509	247.085	249.228	372.354	367.737
04.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	503.830	491.330	-108.288	-108.288	395.542	383.042
04.04 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingsamenwerking	14.100	14.100	2.630	2.630	16.730	16.730
04.05 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	6.265	0	-201	0	6.064	0
Justitie 13.03.01 Rechtshandhaving/Tech. ass. bij drugsbestr. Suriname	200	200	-100	-100	100	100
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	146	0	-22	0	124	0
Financiën 04.20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	99.600	99.600	-43.703	-43.815	55.897	55.785
VenW 33.03 Veiligheid luchtvaart (ICAO en EASA)	2.765	0	-1.461	0	1.304	0
33.02 Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	416	0	405	0	821	0
EZ 2.45 Versterken gezamenlijke kennisbasis	2.849	0	3.083	0	5.932	0
2.55 Goede randvoorwaarden voor innovatieklimaat	375	0	-375	0	0	0
3.10 Zorgen voor aantr. regio's/steden om te kunnen ondern. (WTO)	226	0	-8	0	218	0
4.01 Algemeen (bijdragen aan int. instituten)	0	0	579	0	579	0
4.50 Handhaving niveau v. voorzieningszekerh. op korte + lange termijn	1.095	0	-951	0	144	0
5.01 Algemeen	1.239	0	953	0	2.192	0
5.20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4.526	0	-244	0	4.282	0
5.30 Bevorderen van internationaal ondernemen	68.885	0	14.419	0	83.304	0
5.40 Stimuleren van buitenlandse investeringen in Nederland (DBIN)	735	0	-735	0	0	0
5.50 Programmatisch pakket	51.703	5.000	-17.968	-4.147	33.735	853
10.30 Efficiënt werkende communicatie en postmarkt (bijdr. UPU/ITU)	2.477	0	-184	0	2.293	0
LNV 29.01.01 Internationale contributies/FAO	6.973	3.556	57	29	7.030	3.585
23.01.04 Beheer van de natuur (Tropisch hout)	61	0	0	0	61	0
Toerekening EKI-kwijtschelding	300.000	300.000	50.300	50.300	350.300	350.300
Totaal	1.215.946	1.033.452	140.053	146.572	1.355.999	1.180.024

Financiële toelichting

BZ

04.02 Armoedevermindering

De overschrijding (EUR 247 miljoen) op dit subartikel betreft een saldo. De volgende punten beschrijven de belangrijkste mutaties:

- Aan sectordoorsnijdende programma's in de diverse partnerlanden is EUR 4 miljoen minder uitgegeven dan geraamd. Dit bedrag is een saldo.
- De uitgaven aan structurele macrosteun zijn in 2010 met EUR 28 miljoen verlaagd.
- De onderuitputting van het budget voor multilaterale activiteiten bedraagt in totaal EUR 7 miljoen.
- De structurele bijdrage aan het *International Fund for Agricultural Development (IFAD)* is verhoogd met EUR 4,4 miljoen ten behoeve van de middelenaanvulling in de periode 2010-2012. Voor het Wereldbank Partnerschapsprogramma (BNPP) werd EUR 3,4 miljoen meer uitgegeven.
- Tenslotte is deze mutatie met name het gevolg van het parkeer karakter van dit artikel. Wijzigingen in het totale ODA-budget (BNP-cijfers) evenals aanpassingen in de toerekeningen (o.a. Exportkredietverzekering en Investeringsgaranties (EKI), en de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen) worden op dit artikel opgevangen.

04.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

De mutaties binnen dit subartikel zorgen per saldo voor lagere uitgaven ten op zichte van de vastgestelde begroting 2010 (EUR 108 miljoen). De volgende punten beschrijven de belangrijkste mutaties:

- In 2010 dienden minder middelen overgemaakt te worden aan de uitvoerder van het Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties (ORET)-programma vanwege een aantal ontwikkelingen in de omvangrijke ORET projectenportefeuille evenals de mogelijkheid om restanten van programmavoorschotten uit eerdere jaren in te zetten. Hierdoor was de liquiditeitsbehoefte van de uitvoerder minder dan geraamd. In totaal bedroeg het verschil in de uitgaven in 2010 ten opzichte van de ramingen EUR 76 miljoen. Daarnaast was er in diverse partnerlanden sprake van een vertraging in de uitvoering van lopende activiteiten op het gebied van ondernemingsklimaat. Dit leidde in 2010 tot een onderuitputting.
- Op het thema marktontwikkeling is EUR 6,3 miljoen minder uitgegeven dan begroot wegens een lagere liquiditeitsbehoefte.
- Als gevolg van een kasschuif naar 2012 en 2013 is de bijdrage aan het *International Finance Corporation (IFC)* in 2010 per saldo verlaagd met EUR 8,7 miljoen. Voor financiële sectorprogramma's en voor activiteiten op het gebied van kennis en vaardigheden zijn de uitgaven met EUR 5,3 miljoen, respectievelijk EUR 4 miljoen verlaagd als gevolg van vertragingen en een neerwaartse bijstelling van de kasramingen.

Financiën

04.20 Multilaterale ontwikkelingsbanken en -fondsen (- EUR 43,7 miljoen)

Uit hoofde van kasmanagement is het verzilveringschema van de betalingen aan de Wereldbank voor de *International Development Association (IDA)* aangepast (februari 2010). Een bedrag van EUR 43,8 miljoen is van 2010 naar 2011 geschoven. Teneinde de kasschuif budgetneutraal te houden wordt eenzelfde bedrag van 2013 naar 2012 geschoven (-EUR 43,8). Daarnaast werd er EUR 0,1 miljoen betaald aan de *European Investment Bank (EIB)* uit hoofde van de Lomé en Cotonou garantieregeling.

EZ (ELI)

2.45 Versterken gezamenlijke kennisbasis

Eurostars / Internationaal innoveren

Door grote belangstelling bij het bedrijfsleven en druk op Nederland vanuit andere landen is het budget bij eerste suppletore begroting 2010 verhoogd met EUR 3 miljoen. Dit bedrag is afkomstig van het budget voor de Eureka regeling. Omdat Nederland binnen Eurostars meer projecten kan ondersteunen dan binnen Eureka is tot deze budgettaire herschikking besloten.

5.30 Bevorderen van internationaal ondernemen

Acquisitie buitenlandse bedrijven

In 2009 is opdracht gegeven voor de inrichting van een Strategische Acquisitie Unit (SAU) op de aandachtgebieden Chemie en Food & Nutrition. In 2010 is de einddatum van deze pilot verlegd naar medio 2011. Na evaluatie van de pilot medio 2011 zal beslist worden of er opdracht voor de resterende modules gegeven zal worden.

Overige (Werldexpo Sjanghai)

In de oorspronkelijke begroting was hiervoor nog geen bedrag opgenomen. Bij suppletore begroting zijn bijdragen van departementen en lagere overheden voor de Wereldtentoonstelling te Sjanghai toegevoegd aan de EL&I-begroting.

5.50 programmatisch pakket

Overig programmatisch pakket

De oorspronkelijke raming was als gevolg van mutaties in het verleden te hoog ten opzichte van de opdracht gegeven aan Agentschap NL. De realisatie is in lijn met de gegeven opdracht.

Faciliteit transitielanden

In het startjaar van de faciliteit (2009) zijn er meer aanvragen ingediend dan konden worden behandeld door Agentschap NL. In 2010 is aanvullend budget vrijgemaakt om de resterende

aanvragen 2009 te kunnen committeren. De totale realisatie over die twee jaar (2009-2010) gemeten is in lijn met de het beschikbare budget.

2g@there

Bij eerste suppletoire begroting 2010 heeft een ophoging van het budget plaatsgevonden om reeds ingediende aanvragen te kunnen committeren.

Toerekening

EKI-kwijtschelding

De mutatie houdt verband met een grotere EKI-kwijtschelding in Togo en de Democratische Republiek Congo (DRC). De realisatie van EUR 350,3 miljoen is als volgt verdeeld; Togo EUR 13,3 miljoen, DRC EUR 302,8 miljoen, Liberia EUR 30 miljoen en Ivoorkust EUR 4,2 miljoen.

Beleidsartikel 5: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling

Nederland heeft als doelstelling dat alle kinderen, jongeren en volwassen gelijke kansen verdienen om kwalitatief goed onderwijs te doorlopen, dat hen de benodigde vaardigheden en kennis biedt om op een volwaardige wijze deel te kunnen nemen aan de samenleving. Onder andere via het *UNICEF* programma geeft Nederland invulling aan deze doelstelling. Dit programma investeert in de verbetering van onderwijsvoorzieningen in 25 fragiele staten en landen waar noodsituaties zich voordoen. Mede dankzij Nederland zijn in meer dan tien landen voorzieningen getroffen om beroepsonderwijs beter te integreren in de onderwijssector. Het aantal partnerlanden dat financiële ondersteuning voor hun onderwijssector ontvangt vanuit het *Fast Track Initiative (FTI)* is gestegen van 33 naar 37. In tegenstelling tot de indruk dat het niveau van het onderwijs in Afrika daalt als gevolg van de forse toename van het aantal kinderen dat naar school gaat, geven de cijfers een genuanceerder beeld. Er is eerder sprake van stabilisatie van de kwaliteit dan van achteruitgang. In sommige landen blijkt de kwaliteit sinds 2000 juist te zijn gestegen, bijvoorbeeld Tanzania, Malawi en Namibië.

Nederland blijft zich inzetten voor de gelijke behandeling van vrouwen en mannen. Daartoe is de zeggenschap van vrouwen vergroot. Nederland heeft bijvoorbeeld deelgenomen aan de *Commission on the Status of Women (CSW)*. Daarnaast heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken gezamenlijke met het Ministerie van Defensie de publicatie "*The Dutch Do's on Women, Peace & Security – Diplomacy, Defence & Development in Partnership*" uitgebracht in 2010. Deze publicatie beschrijft in detail de Nederlandse geïntegreerde benadering betreffende vrouwen, vrede en veiligheid in Afghanistan, Burundi, de DRC, Soedan en Nederland.

De in oktober 2010 uitgevoerde *review* toont dat het MDG3-fonds een succes is. De projecten liggen op koers en laten goede resultaten zien op het gebied van land- en eigendomsrechten, deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt, politieke participatie en het tegengaan van geweld tegen vrouwen.

De verspreiding van HIV/AIDS, malaria en andere levensbedreigende ziekten werd ook in 2010 tegengegaan. Een goed voorbeeld daarvan zijn de resultaten die mede dankzij Nederlandse steun door het GFATM zijn behaald. Die overtreffen de verwachting. Drie miljoen mensen kregen toegang tot AIDS-behandeling, 7,7 miljoen mensen zijn behandeld voor tuberculose en 160 miljoen bednetten zijn uitgedeeld voor malariapreventie.

Op het gebied van de Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR) werden in 2010 aansprekende resultaten behaald. In totaal kregen ruim 70 landen steun van het *Global Programme for Commodity Security* bij aankoop van voorbehoedmiddelen. Het gebruik van anticonceptie neemt toe, zowel in aantal gebruikers, als in percentages, hoewel de behoefte van vrouwen aan anticonceptie nog steeds veel groter dan waar aan kan worden voldaan. De *International Planned Parenthood Federation (IPPF)* heeft met Nederlandse steun vooral jongeren bereikt die daarvoor nauwelijks toegang tot reproductieve gezondheid hadden. Ook heeft IPPF de kwaliteit van haar dienstverlening aan jongeren verbeterd. Uit voorlopige gegevens van *Marie Stopes International (MSI)* blijkt dat met de Nederlandse bijdrage opnieuw 15 mln. koppels zich in 2010 hebben kunnen beschermen tegen ongewenste zwangerschappen. Met de Nederlandse fondsen heeft *Population Services International (PSI)* zijn de reproductieve

gezondheidsprogramma's uitgebreid naar twaalf landen. PSI's werk, gesteund door Nederland en anderen, leidde tot het voorkomen van ruim een miljoen ongeplande zwangerschappen.

In 2010 werden, tot slot, ook de subsidies in het kader van het nieuwe Medefinancieringsstelsel (MFS II) toegekend. MFS II heeft als doel om de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties die zich met ontwikkelingssamenwerking bezighouden te bevorderen.

Beleidsthema 5, Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	05.01 Onderwijs	314.171	314.171	-4.518	-4.518	309.653	309.653
	05.02 Kennisontwikkeling	169.829	167.233	-1.557	-1.557	168.272	165.676
	05.03 Gender	48.536	48.536	-8.385	-8.385	40.151	40.151
	05.04 HIV/AIDS	281.991	280.040	-10.809	-10.788	271.182	269.252
	05.05 Reproductieve gezondheid	187.480	187.480	-30.841	-30.841	156.639	156.639
	05.06 Participatie civil society	573.612	573.612	28.513	28.513	602.125	602.125
OCW	06.01 HBO (beurzen niet EU)	3.453	3.453	0	0	3.453	3.453
	07.10 Wetenschappelijk onderwijs	61.814	58.546	0	0	61.814	58.546
	16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	0	0	454	454
LNV	26.01.05 Kennisontwikkeling en innovatie	0	0	160	0	160	0
	26.01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	35	35	0	0	35	35
	26.01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)	1.085	1.085	0	0	1.085	1.085
VWS	46.01.01 Sport en OS	1.500	1.500	11	11	1.511	1.511
	98.01.01 Projecten via UNODC	2.500	0	2.000	0	4.500	0
	98.01.01 WHO-partnerschap	6.000	0	0	0	6.000	0
Totaal		1.652.460	1.636.145	-25.426	-27.565	1.627.034	1.608.580

Financiële toelichting

BZ

05.01 tot en met 05.06 op hoofdlijnen

Door onvoorziene omstandigheden is minder aan het thema gezondheid en SRGR besteed. In Bangladesh, Mali, Jemen, Zambia en Suriname is om diverse redenen het uitgavniveau achtergebleven bij de planning.

VWS

98.01.01 Projecten via UNODC

Door vertragingen in het programma van de United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) is in 2009 EUR 2 miljoen van de beschikbare middelen niet tot besteding gekomen. Via de HGIS eindejaarsmarge⁴ is dit bedrag meegenomen naar 2010 en alsnog besteed.

Beleidsartikel 6: Beter beschermd en verbeterd milieu

Nederland heeft twee doelstellingen voor een beter beschermd en verbeterd milieu. Deze zijn:

- Bescherming en duurzaam gebruik van milieu in de mondiale context en de nationale context in ontwikkelingslanden.
- Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzame toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen.

Nederland heeft actief bijgedragen aan de onderhandelingen in Cancun die hebben geresulteerd in een serie besluiten met nieuwe, mondiale klimaatafspraken: twee besluiten betreffen de emissiedoelstellingen van ontwikkelde landen die Partij zijn bij het Kyoto-protocol, het derde besluit is vastgesteld onder het VN-klimaatverdrag (UNFCCC) en bevat zeven hoofdstukken over mitigatie, financiering, adaptatie, ontbossing en technologie.

De hierboven genoemde doelstellingen worden onder andere gerealiseerd met CO₂-reductieprogramma's en het programma Partners voor Water 2010. Vanuit de HGIS worden twee CO₂ reductieprogramma's gefinancierd: *Joint Implementation* en het *Clean Development*

⁴ Voor de HGIS geldt de afspraak dat onderuitputting tot maximaal 181,5 miljoen euro mag worden meegenomen naar de drie volgende jaren. Voor een overschrijding geldt een maximum van 45 miljoen euro.

Mechanism. Uitgevoerd door respectievelijk het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) en het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IM). Daarnaast wordt vanuit de HGIS het programma Partners voor Water gefinancierd.

CO₂-reductieprogramma's

Nederland kent in het kader van het Kyoto protocol een verplichting om de nationale broeikasgasemissies in de periode 2008–2012 met 6% ten opzichte van 1990 te reduceren. Op grond van de meest recente inzichten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) wordt verwacht dat Nederland de Kyoto-doelstelling gaat halen.

In het kader van het Kyoto protocol is afgesproken dat landen hun reductieverplichting via maatregelen in het buitenland mogen realiseren. Hiervoor zijn drie instrumenten beschikbaar: Internationale Emissiehandel, *Joint Implementation* (JI), en *Clean Development Mechanism* (CDM). Het CDM en JI maken het voor bedrijven aantrekkelijk om in ontwikkelingslanden en landen in Midden- en Oost-Europa in schone technologieën te investeren. Zij kunnen de uitgespaarde broeikasgassen verkopen aan industrielanden. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid voor landen om emissieruimte, in de vorm *Assigned Amount Units* (AAU's), die ze over hebben aan anderen te verkopen.

Hoe hoog de totale uitstoot van CO₂ in Nederland in de periode 2008-2012 zal uitkomen is onder meer afhankelijk van de mate en snelheid van het economische herstel. Het PBL gaat er vanuit dat de emissieruimte voor deze periode tussen de 28 en 53 Mton zal worden overschreden. Daartegenover staat een verwachte levering van buitenlandse emissierechten van 45 á 52 Mton uit CDM, JI en de aankoop van AAU's. Aan het einde van de Kyoto-periode zijn zeer waarschijnlijk buitenlandse emissierechten over (max. 24 Mton), maar mogelijk is er ook een tekort (max. 8 Mton).

Partners voor Water 2010

Partners voor Water (PvW II en PvW III) bundelt krachten om de Nederlandse watersector te versterken. Nederlandse waterexpertise vanuit de overheid, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en NGO's wordt structureel ingezet om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor de wereldwaterproblematiek en bij te dragen aan versterking van de Nederlandse exportpositie.

De middelen van PvW II zijn in 2010 vrijwel uitgeput. Drie projecten worden begin 2011 financieel afgerond, waarna PvW II kan worden afgesloten. Evaluatie van afgesloten projecten levert een beeld op van substantiële spin-off. De Wereldbank en de *Asian Development Bank* hebben diverse projecten gefinancierd waarbij Nederlandse organisaties een rol spelen in de uitvoering.

In 2010 is een start gemaakt met PvW III, met een vergelijkbaar budget als voor PvW II. Vooralnog worden de ambities van Water Mondiaal waaronder die van de vijf deltalanden (Indonesië, Vietnam, Bangladesh, Egypte en Mozambique) uit dit budget gefinancierd. Om dit (deels) te kunnen accommoderen is het aantal PvW landen terug gebracht van 43 naar 26 inclusief deze vijf deltalanden. Eind 2010 is voor EUR 4 miljoen aan beschikkingen afgegeven onder de tijdelijke subsidieregeling binnen het tijdelijke criskader. Eind 2010 was de definitieve subsidieregeling vrijwel afgerond.

Enkele voorbeelden van projecten en activiteiten die in 2010 aan de doelstelling hebben bijgedragen:

- De *Syrian Dutch Water Cooperation* heeft geleid tot structurele inbedding van water in de nationale besluitvorming over economische ontwikkeling en in het bijzonder voedselzekerheid en stedelijke ontwikkeling. Nederland wordt beschouwd als de internationale gesprekspartner op dit gebied.
- Het thema "Water en klimaatadaptatie" werd internationaal geagendeerd door het *Cooperative Programme on Water and Climate* (CPWC). Vanuit CPWC is in 2010 een belangrijke bijdrage geleverd aan het opstarten van de programma's in de deltalanden. In 2010 is besloten het CPWC programma af te bouwen.
- Het project *Jakarta Coastal Defense* is opgestart om de overstromingsdreiging vanuit de zee, mede als gevolg van bodemdaling, op termijn het hoofd te kunnen bieden. Nederland is gevraagd om in dit stadium te assisteren bij de procesbegeleiding en multi-stakeholder betrokkenheid.

- Met Vietnam is een *Strategic Partnership agreement* afgesloten, waarin afspraken zijn gemaakt om o.a. samen te werken op watermanagement van Ho Chi Minh City inclusief stedelijke ontwikkeling en het maken van een masterplan voor de Mekong Delta.
- Voor Bangladesh en Egypte zijn verkennende missies uitgevoerd om met de Nederlandse ambassades en lokale partijen vorm te geven aan de focus voor de Water Mondiaal samenwerking. Voor Mozambique was 2010 nog te vroeg.
- Voor een sterke internationale positie is het voor Nederland van belang om te blijven innoveren. Daarom heeft Partners voor Water bijgedragen aan de doorontwikkeling van de innovatieprogramma's 'delta- en watertechnologie', en aan het Programma Human Capital Water. Verder is gewerkt aan een nieuwe toekomstvisie 2020 voor de sector
- Om de internationale zichtbaarheid van Nederland te versterken, heeft PvW veel energie gestoken in communicatie en aanwezigheid op diverse internationale podia. Verder is er aan diverse inkomende en uitgaande missies bijgedragen
- Een aanzet is gemaakt voor een hernieuwde landenkeuze met een concept landenfocusstudie.

Beleidsthema 6, Beter beschermd en verbeterd milieu (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ 06.01 Milieu en water	221.052	217.662	13.487	14.707	234.539	232.369
06.02 Water en stedelijke ontwikkeling	113.921	113.921	-1.030	-1.030	112.891	112.891
VROM 47.44.04 Internationaal milieubeleid	3.846	0	-257	0	3.589	0
47.48.08 Clean development mechanism	66.419	0	-52.187	0	14.232	0
91.89.92 Bekostiging van externe uitvoeringsorganisaties	0	0	680	0	680	0
VenW 31.01 Integraal waterbeleid (Partners voor Water)	11.215	0	-1.697	0	9.518	0
37.01 Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	736	27	62	0	798	27
EZ 4.20 Duurzame energie (Joint Implementation)	41.782	0	-30.135	0	11.647	0
LNV 23.01.04 Programma 'Leren voor Duurzame Ontwikkeling'	1.000	1.000	0	0	1.000	1.000
29.01.01 Internationale contributies/UNEP	243	243	0	0	243	243
Totaal	460.214	332.853	-71.077	13.677	389.137	346.530

Financiële toelichting

BZ

06.01 Milieu en water

De hogere uitgaven op dit artikel van EUR 13,5 miljoen worden voornamelijk veroorzaakt door een verhoogde liquiditeitsbehoefte bij de medefinancieringsorganisaties op het gebied van milieu. Daarnaast kenden ook de internationale milieubeleidsprogramma's een grotere liquiditeitsbehoefte.

VROM(IM)

47.48.08 Clean Development Mechanism (CDM)

De lagere realisatie van EUR 52,2 miljoen is het gevolg van vertragingen in de levering van CDM-projecten.

EZ (ELI)

4.20 Duurzame energie (Joint implementation)

CO₂-reductieplan / Joint Implementation

In 2010 zijn er geen nieuwe emissierechten aangekocht. Met als resultaat een onderuitputting. De verplichtingen schuiven door naar latere jaren.

Beleidsartikel 7: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer

Dienstverlening aan Nederlanders in het buitenland vindt plaats op verschillende terreinen: aan Nederlandse reizigers, toeristen, zakenmensen, maar ook aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland. In 2010 werd bijzondere bijstand verleend bij calamiteiten als de aardbevingen in Haïti en Chili, de IJslandse aswolk en de vliegcrash in Tripoli.

De Visumcode, die bijdraagt aan harmonisatie van de uitvoering van het EU visumbeleid, is per 5 april 2010 in werking getreden. Verder werd het wereldwijd gebruik van de nieuwe Caribische visumsticker door de Nederlandse posten in plaats van de ANA- sticker (de sticker voor Aruba en de Nederlandse Antillen) per 10 oktober 2010 gerealiseerd.

In 2010 werden conform de overeengekomen planning met het Ministerie van (Veiligheid en) Justitie twintig algemene en drie thematische ambtsberichten uitgebracht. Er werden 46 individuele ambtsberichten geschreven. Ook is in 2010 het nieuwe vragenformulier en het gebruik van legalisatiestickers op de posten in overleg met de ketenpartners (Immigratie- en Naturalisatiedienst (Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND))/Justitie, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en gemeenten) succesvol geïmplementeerd.

Beleidsthema 7, Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ 07.01 Consulaire dienstverlening	12.899	0	6.623	0	19.522	0
07.02 Vreemdelingenbeleid	263.431	262.316	-257.108	-256.928	6.323	5.388
Toerekening Opvang asielzoekers	0	0	253.108	253.108	253.108	253.108
Totaal	276.330	262.316	2.623	-3.820	278.953	258.496

Financiële toelichting

BZ

07.01 en 07.02 op hoofdlijnen

De lage realisatie op dit artikel wordt veroorzaakt doordat met ingang van het begrotingsjaar 2010 de ODA-uitgaven aan eerstejaarsopvang asiel niet langer verantwoord worden op de begroting van Buitenlandse Zaken. De bijdrageconstructie komt hiermee te vervallen. De uitgaven zijn zichtbaar op de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (specifiek Immigratie & Asiel). Het ODA-deel van de asieluitgaven wordt toegerekend aan het ODA-budget en verantwoord in de HGIS-nota en het HGIS-jaarverslag.

Daarnaast zijn ook de uitgaven voor migratie en ontwikkeling lager uitgevallen doordat een aantal programma's vertraagd zijn.

De uitgaven voor consulaire informatiesystemen zijn in 2010 gestegen. Onderhoud, beheer en ontwikkeling zijn uitbesteed aan een externe partner. Initieel leidt dit voor 2010 tot een stijging van de kosten. In latere jaren wordt juist bespaard. Door de ondersteuning bij rampen in Haïti, Chili en Tripoli zijn de kosten voor consulaire bijstand ook toegenomen.

Toerekening

Opvang asielzoekers

Het ODA-deel van de asieluitgaven wordt vanaf 2010 toegerekend aan het ODA-budget en verantwoord in de HGIS-nota en het HGIS-jaarverslag. Hierdoor ontstaat de mutatie van EUR 253.108 in het HGIS-jaarverslag 2010.

Beleidsartikel 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland

Het jaar 2010 stond in het teken van een strategischer internationaal cultuurbeleid waarbij duidelijke keuzes werden gemaakt voor landen en disciplines. Cultuur werd zoveel mogelijk gekoppeld aan het buitenlands beleid met resultaat voor zowel de kunst als de diplomatie. Zo heeft

de Nederlandse inbreng bij de wereldexpo in Sjanghai 2010 gezorgd voor een nauwere samenwerking met China op vele gebieden. Kunst geeft Nederland gezicht en profiel in het buitenland en maakt ons een welgeziene partner. Het internationale succes van de Nederlandse architectuur en design, ondersteund door het programma *Dutch Design Fashion and Architecture* (Dutch DFA) heeft bovendien een positief effect op de economie van ons land. Door betere afstemming tussen fondsen, sectorinstituten, ambassades en de Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA) werd in 2010 een nieuwe slag gemaakt om middelen nog gericht in te zetten.

Ook de culturele samenwerking met ontwikkelingslanden wordt steeds belangrijker. Door cultureel erfgoed te verbinden aan politiek en ontwikkelingssamenwerking wordt ons buitenlands beleid versterkt. In 2010 is verder gewerkt aan de totstandkoming van de HGIS-C database voor erfgoed.

Nederland handhaafde ook in 2010 een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties. In het huidige economische klimaat is dat belangrijk voor de aantrekkingskracht van Nederland en voor het beeld van Nederland dat in het buitenland bestaat.

Beleidsthema 8, Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	08.01 Nederlandse cultuur	9.660	2.359	-1.658	-982	8.002	1.377
	08.02 Cultureel erfgoed	4.820	1.205	52	1.718	4.872	2.923
	08.03 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	62.813	34.784	-13.622	-7.740	49.191	27.044
	08.04 Vestigingsklimaat internationale org. in Nederland	0	0	59	0	59	0
OCW	08.11 Cultuur: overig	904	0	0	0	904	0
	14.01/02/04 Cultuur: overig	4.566	0	2.650	0	7.216	0
Totaal		82.763	38.348	-12.519	-7.004	70.244	31.344

Financiële toelichting

BZ

08.03 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid

Het grootste deel van de verlaging werd veroorzaakt door de afbouw van het programma "oude stijl" van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO). Daarnaast was er sprake van een onderuitputting bij het Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid (POBB). Verder werden er als gevolg van de demissionaire status van het vorige kabinet minder communicatieactiviteiten ontplooid.

Beleidsthema 9: Overige uitgaven

Onder het thema 'overige uitgaven' zijn de uitgaven gegroepeerd die niet binnen één van de inhoudelijke beleidsthema's kunnen worden ondergebracht. Deze uitgaven betreffen voornamelijk de apparaatsuitgaven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de middelen voor attachés van de diverse departementen.

Beleidsthema 9, Overige uitgaven (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	09.01 Geheim	0	0	27	0	27	0
	10.01 Nominaal en onvoorzien	32.992	0	-32.987	0	5	0
	11.01 Apparaatsuitgaven	745.649	214.214	43.153	57.286	788.802	271.500
Div. dept.	Attachés	54.948	0	-489	0	54.459	0
Totaal		833.589	214.214	9.704	57.286	843.293	271.500

Financiële toelichting

BZ

10.01 Nominaal en onvoorzien

Het grootste deel van dit artikel bestaat uit een voorziening voor HGIS/loon -, prijs- en koersontwikkelingen en onvoorzien. Via overboekingen naar andere HGIS-artikelen op diverse begrotingen werden middelen uit dit artikel voor deze doelen ingezet. Hierdoor is de realisatie voor zowel de verplichtingen alsook de uitgaven bijgesteld. Daarnaast werden verhogingen en verlagingen als gevolg van bijstellingen van de inflatieraming op dit artikel verwerkt.

11.01 Apparaatsuitgaven

De overschrijding van EUR 43,153 miljoen is een saldo van mutaties. Er waren lagere personele kosten en lagere uitgaven voor de bedrijfsvoering op het departement onder meer als gevolg van een opgelegde korting op het reisbudget en minder dienstreizen als gevolg van de demissionaire status van het kabinet. De belangrijkste verhoging is het gevolg van koersverlies op betalingen in buitenlandse valuta (EUR 75,4 miljoen) omdat de in rekening gebrachte vreemde valutakoers hoger is dan de gehanteerde *corporate rate*. Vanwege het grote aandeel van transacties in Amerikaanse dollars binnen de ODA-uitgaven, valt een belangrijk deel van het koersverlies onder ODA. Verder vallen de materiële kosten hoger uit dan geraamd door onder meer hogere logistieke kosten en doordat de verrekening van de werkelijke in 2010 gemaakte kosten eerst in 2011 zal plaatsvinden op basis van de jaarrekening 2010 van het interdepartementale samenwerkingsverband 4FM. Daarnaast zijn er hogere beveiligingskosten in het buitenland, minder uitgaven voor planmatig onderhoud en kleine gedelegeerde huisvestingsprojecten in het buitenland en is er meer uitgegeven aan evaluaties en accountantscontroles. Ten slotte zijn de uitgaven voor huisvesting en bedrijfsvoering in het buitenland licht hoger uitgevallen dan gepland.

Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2010 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsreijn/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
IIB Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten						
02.01 Algemene Rekenkamer/recht- en doelmatigheidsbevordering	140	140	0	0	140	140
Totaal	140	140	0	0	140	140
V Buitenlandse Zaken						
01.00 Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten						
01.01 Internationale rechtsorde	46.699	5.154	-3.610	-553	43.089	4.601
01.02 Mensenrechten	52.169	36.576	-251	1.343	51.918	37.919
01.03 Internationale juridische instellingen	13.072		1.002	0	14.074	
02.00 Grotere veilig. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur						
02.01 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	18.553		-6.366	0	12.187	
02.02 Bestrijding internationaal terrorisme			500	0	500	
02.03 Non-proliferatie en ontwapening	8.917	1.045	658	1.833	9.575	2.878
02.04 Conventionele wapenbeheersing			0	0		
02.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	362.377	247.749	17.208	-20.414	379.585	227.335
02.06 Humanitaire hulpverlening	240.767	237.000	25.545	29.204	266.312	266.204
02.07 Goed bestuur	180.414	170.810	-9.854	-16.389	170.560	154.421
02.08 Het bevorderen van energiezuikerheid			0	0		
02.09 Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie	18.600	18.600	-2.509	-2.509	16.091	16.091
03.00 Versterkte Europese samenwerking						
03.02 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10.708		-1.821	0	8.887	
03.03 EOF Europees Ontwikkelingsfonds	191.052	191.052	4.176	4.176	195.228	195.228
03.04 Nederlandse positie in de EU	3.145		607	0	3.752	
03.05 Raad van Europa	9.303		366	0	9.669	
04.00 Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede						
04.01 Handels- en financieel systeem	22.211	1.157	-5.218	735	16.993	1.892
04.02 Armoedebestrijding	125.269	118.509	247.085	249.228	372.354	367.737
04.03 Verhoogde economische groei en verminderde armoede als gevolg van gezonde private sector ontwikkeling in ontwikkelingslanden	503.830	491.330	-108.288	-108.288	395.542	383.042
04.04 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingsamenwerking	14.100	14.100	2.630	2.630	16.730	16.730
04.05 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	6.265		-201	0	6.064	
05.00 Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling						
05.01 Gelijke kansen op doorlopen kwalitatief goed onderwijs	314.171	314.171	-4.518	-4.518	309.653	309.653
05.02 Versterking van het gebruik van kennis en onderzoek	169.829	167.233	-1.557	-1.557	168.272	165.676
05.03 Gender	48.536	48.536	-8.385	-8.385	40.151	40.151
05.04 HIV/AIDS	281.991	280.040	-10.809	-10.788	271.182	269.252
05.05 Reproductieve gezondheid	187.480	187.480	-30.841	-30.841	156.639	156.639
05.06 Participatie civil society	573.612	573.612	28.513	28.513	602.125	602.125
06.00 Beter beschermd en verbeterd milieu						
06.01 Milieu en water	221.052	217.662	13.487	14.707	234.539	232.369
06.02 Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzaam toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen	113.921	113.921	-1.030	-1.030	112.891	112.891
07.00 Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer						
07.01 Consulaire dienstverlening	12.899		6.623	0	19.522	
07.02 Vreemdelingenbeleid	263.431	262.316	-257.108	-256.928	6.323	5.388
08.00 Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland						
08.01 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur en versterking van de culturele identiteit in ontwikkelingslanden	9.660	2.359	-1.658	-982	8.002	1.377
08.02 Cultureel erfgoed	4.820	1.205	52	1.718	4.872	2.923
08.03 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	62.813	34.784	-13.622	-7.740	49.191	27.044
08.04 Vestigingsklimaat int. organisaties in Nederland			59	0	59	
09.00 Geheim						
09.01 Geheim			27	0	27	
10.00 Nominaal en onvoorzien						
10.01 Nominaal en onvoorzien	32.992		-32.987	0	5	
11.00 Algemeen						
11.01 Apparaatsuitgaven	745.649	214.214	43.153	57.286	788.802	271.500
Totaal	4.870.307	3.950.615	-108.942	-79.549	4.761.365	3.871.066

Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2010 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsreijn/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
VI Justitie						
13.03.01 Rechtshandhaving/Tech. ass. bij drugsbestrijding Suriname	200	200	-100	-100	100	100
13.03.01 Rechtshandhaving/Europol en Eurojust	26.849		-566	0	26.283	
13.03.03 Rechtshandhaving/NFI	500		0	0	500	
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/Attachés	1.408		78	0	1.486	
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	146		-22	0	124	
Totaal	29.103	200	-610	-100	28.493	100
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
39.01 Apparaat (attachés)	491		0	0	491	
Totaal	491	0	0	0	491	0
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
06.01 HBO (beurzen niet EU)	3.453	3.453	0	0	3.453	3.453
07.10 Wetenschappelijk onderwijs	61.814	58.546	0	0	61.814	58.546
08.11 Internationaal beleid: attachés	150		0	0	150	
08.11 Internationaal beleid: Cultuur overig	904		0	0	904	
14.01/02/04 Cultuur: overig	4.566		2.650	0	7.216	
16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	0	0	454	454
16.03 Attaché China			152	0	152	
Totaal	71.341	62.453	2.802	0	74.143	62.453
IXB Financiën						
01 Belastingen						
02 Belastingdienst (attachés)	1.170		71	0	1.241	
04 Internationale betrekkingen						
20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	99.600	99.600	-43.703	-43.815	55.897	55.785
09 Algemeen (apparaat/attachés)	1.065		156	0	1.221	
Totaal	101.835	99.600	-43.476	-43.815	58.359	55.785
X Defensie						
20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties	323.500	13.000	-5.181	-7.316	318.319	5.684
26 Commando Dienstencentra						
06.01 Attachés	20.688		1.251	0	21.939	
Totaal	344.188	13.000	-3.930	-7.316	340.258	5.684
XI Volkshuisvesting, RO en Milieubeheer						
47.44.04 Internationaal milieubeleid	3.846		-257	0	3.589	
47.48.08 Clean development mechanism	66.419		-52.187	0	14.232	
91.82.50 Apparaat/attachés	316		0	0	316	
91.89.92 Bestoel van externe uitvoeringsorganisaties			680	0	680	
Totaal	70.581	0	-51.764	0	18.817	0
XII Verkeer en Waterstaat						
31.01 Integraal waterbeleid (Partners voor Water)	11.215		-1.697	0	9.518	
33.02 Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	416		405	0	821	
33.03 Veiligheid luchtvaart (ICAO en EASA)	2.765		-1.461	0	1.304	
37.01 Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	736	27	62	0	798	27
41.01 Attachés	2.365		-462	0	1.903	
Totaal	17.497	27	-3.153	0	14.344	27

Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2010 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010		Mutatie		Realisaties 2010	
	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA
XIII Economische Zaken						
2 Een sterk innovatievermogen						
01 Algemeen (attachés)	5.809		-542	0	5.267	
45 IS opkomende markten	2.849		3.083	0	5.932	
55 Bijdrage organisaties	375		-375	0	0	
3 Een concurrerend ondernemingsklimaat						
10 Bijdrage UNWTO	226		-8	0	218	
4 Doelmatige en duurzame energiehuishouding						
01 Algemeen (bijdragen aan int. instituten)			579	0	579	
20 CO ₂ -reductieplan-Joint Implementation	41.782		-30.135	0	11.647	
50 Bijdrage aan diverse instituten	1.095		-951	0	144	
5 Internationale Economische Betrekkingen						
01 Algemeen	1.239		953	0	2.192	
20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4.526		-244	0	4.282	
30 Bevorderen van internationaal ondernemen	68.885		14.419	0	83.304	
40 Stimuleren van buitenlandse investeringen in Nederland (DBIN)	735		-735	0	0	
50 Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten	51.703	5.000	-17.968	-4.147	33.735	853
10 Elektronische communicatie en post						
30 Bijdrage aan internationale organisaties	2.477		-184	0	2.293	
Totaal	181.701	5.000	-32.108	-4.147	149.593	853
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
23 Natuur						
01.04 Beheer van de natuur (Tropisch hout)	61		0	0	61	
01.04 Programma 'Leren voor Duurzame Ontwikkeling'	1.000	1.000	0	0	1.000	1.000
26 Kennis en Innovatie						
01.05 Kennisontwikkeling en innovatie			160	0	160	
01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	35	35	0	0	35	35
01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)	1.085	1.085	0	0	1.085	1.085
29 Algemeen						
01.01 Internationale contributies/FAO	6.973	3.556	57	29	7.030	3.585
01.01 Internationale contributies/UNEP	243	243	0	0	243	243
02.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	19.813		-1.639	0	18.174	
Totaal	29.210	5.919	-1.422	29	27.788	5.948
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
98.08.06 Apparaatsuitgaven (attachés)	749		0	0	749	
Totaal	749	0	0	0	749	0
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
46.01.01 Sport en OS	1.500	1.500	11	11	1.511	1.511
98.01.01 Projecten via UNODC	2.500		2.000	0	4.500	
98.01.01 WHO-partnerschap	6.000		0	0	6.000	
98.02.01 Algemeen, apparaatsuitgaven (attachés)	924		446	0	1.370	
Totaal	10.924	1.500	2.457	11	13.381	1.511
Toerekeningen						
EU-begroting	340.100	265.367	0	0	340.100	265.367
EKI-kwijtschelding	300.000	300.000	50.300	50.300	350.300	350.300
Opvang asielzoekers			253.108	253.108	253.108	253.108
Totaal	640.100	565.367	303.408	303.408	943.508	868.775
TOTAAL UITGAVEN	6.368.167	4.703.821	63.262	168.521	6.431.429	4.872.342

Bijlage 1b. De HGIS-ontvangsten per begroting en per artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010
V Buitenlandse Zaken			
22 Grotere veiligh. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur			
10 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	147	15	162
70 Humanitaire hulpverlening	1.000	-78	922
24 Meer welvaart en minder armoede			
10 Aflossingen en rente begrotingsleningen	20.107	-8.899	11.208
27 Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer			
10 Consulaire dienstverlening	37.690	4.099	41.789
28 Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland			
10 Doorberekening Defensie diversen	790	132	922
31 Algemeen			
10 Diverse ontvangsten	50.326	24.679	75.005
Totaal	110.060	19.948	130.008
IXB Financiën			
04.22 Programma Ontvangsten	10.053	-998	9.055
Totaal	10.053	-998	9.055
X Defensie			
20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties	1.407	7.940	9.347
Totaal	1.407	7.940	9.347
XIII Economische Zaken			
02.01 Een sterk innovatievermogen		76	76
05 Internationale economische betrekkingen			
20 Vrijmaken internationaal handels- en investeringsverkeer	10.000	-10.000	
21 Ontvangsten kredieten en garanties	681	859	1.540
90 Diverse ontvangsten BEB	1.134	1.588	2.722
Totaal	11.815	-7.477	4.338
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport			
98.03.02 Algemeen		63	63
Totaal	0	63	63
TOTAAL ONTVANGSTEN	133.335	19.476	152.811

Bijlage 2. ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

	Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010	Begroting/artikel
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten				
1.1	Internationale rechtsorde	5.154	-553	4.601 V-01.01
1.2	Mensenrechten	36.576	1.343	37.919 V-01.02
		41.730	790	42.520
Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur				
AR	Recht- en doelmatigheidsbevordering	140	0	140 IIB-02.01
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	1.045	1.833	2.878 V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	247.749	-20.414	227.335 V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	237.000	29.204	266.204 V-02.06
2.7	Goed bestuur	170.810	-16.389	154.421 V-02.07
2.9	Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie	18.600	-2.509	16.091 V-02.09
Defensie	Toerekening crisisbeheersingsoperaties	13.000	-7.316	5.684 X-20
		688.344	-15.591	672.753
Versterkte Europese samenwerking				
3.3	EOF Europees ontwikkelingsfonds	191.052	4.176	195.228 V-03.03
Toerek.	Toerekening EU-begroting	265.367	0	265.367 Toerekening
		456.419	4.176	460.595
Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede				
4.1	Handels- en financieel systeem	1.157	735	1.892 V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	118.509	249.228	367.737 V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	491.330	-108.288	383.042 V-04.03
4.4	Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	14.100	2.630	16.730 V-04.04
Justitie	Rechtshandhaving/Tech.ass. bij drugsbestr. Suriname	200	-100	100 VI-13.03.01
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	99.600	-43.815	55.785 IXB-04.20
EZ	Economische Samenwerking Indonesie	0	0	0 XIII-5.30
	Faciliteit transitielanden	5.000	-4.147	853 XII-5.50
LNV	Internationale contributies/FAO	3.556	29	3.585 XIV-29.01.01
Toerek.	EKI-kwijtschelding	300.000	50.300	350.300 Toerekening
		1.033.452	146.572	1.180.024
Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling				
5.1	Onderwijs	314.171	-4.518	309.653 V-05.01
5.2	Kennisontwikkeling	167.233	-1.557	165.676 V-05.02
5.3	Gender	48.536	-8.385	40.151 V-05.03
5.4	HIV/AIDS	280.040	-10.788	269.252 V-05.04
5.5	Reproductieve gezondheid	187.480	-30.841	156.639 V-05.05
5.6	Participatie civil society	573.612	28.513	602.125 V-05.06
OCW	HBO (beurzen niet EU)	3.453	0	3.453 VIII-06.01
	Wetenschappelijk onderwijs	58.546	0	58.546 VIII-07.10
	Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	0	454 VIII-16.01
LNV	Waarborgen van het kennisstelsel (ASC, IO en ISRIC)	0	0	0 XIV-26.01.01
	Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	35	0	35 XIV-26.01.06
	Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)	1.085	0	1.085 XIV-26.01.06
VWS	Sport en OS	1.500	11	1.511 XVI-46.01.01
		1.636.145	-27.565	1.608.580
Beter beschermd en verbeterd milieu				
6.1	Milieu en water	217.662	14.707	232.369 V-06.01
6.2	Water en stedelijke ontwikkeling	113.921	-1.030	112.891 V-06.02
VenW	Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	27	0	27 XII-37.01
LNV	Programma 'Leren voor Duurzame Ontwikkeling'	1.000	0	1.000 XIV-23.01.04
	Internationale contributies/UNEP	243	0	243 XIV-29.01.01
		332.853	13.677	346.530
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer				
7.2	Vreemdelingenbeleid (opvang asielzoekers)	262.316	-256.928	5.388 V-07.02
Toerek.	Opvang asielzoekers	0	253.108	253.108 Toerekening
		262.316	-3.820	258.496
Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland				
8.1	Nederlandse cultuur	2.359	-982	1.377 V-08.01
8.2	Cultureel erfgoed	1.205	1.718	2.923 V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	34.784	-7.740	27.044 V-08.03
		38.348	-7.004	31.344
Overige uitgaven				
11.1	Apparaatsuitgaven	214.214	57.286	271.500 V-11.01
		214.214	57.286	271.500
Totaal ODA binnen HGIS				
		4.703.821	168.521	4.872.342
ODA buiten HGIS (instituten LNV)				
		4.725		4.725
TOTAAL ODA				
		4.708.546	168.521	4.877.067

Bijlage 3. ODA-prestatie

ODA-prestatie in 2010

(bedragen in miljoenen EUR)

ODA-uitgaven (1)	4.877,1
Af: Aflossingen op ODA-leningen (2)	45,9
Af: Ontvangsten op eerdere ODA-uitgaven (3)	36,5

Netto ODA (1-2-3)	4.794,7
-------------------	---------

<i>BNP 2010</i>	589.030,0
-----------------	-----------

ODA-prestatie 2010	0,81%
---------------------------	--------------

Bijlage 4. ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Versnelde MDG-realisatie			
Bangladesh			
2.07 Goed bestuur	4.071.000	2.07 Goed bestuur	341.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	576.000	4.02 Armoedevermindering	20.000.000
5.01 Onderwijs	20.774.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	30.000
5.03 Gender	429.000	5.01 Onderwijs	6.361.000
5.04 HIV/AIDS	18.000	5.03 Gender	108.000
5.05 Reproductieve gezondheid	9.408.000	5.04 HIV/AIDS	64.000
6.01 Milieu en water	7.857.000	5.05 Reproductieve gezondheid	18.667.000
6.02 Duurzaam waterbeheer	17.727.000	6.01 Milieu en water	9.347.000
	60.860.000	6.02 Duurzaam waterbeheer	77.000
			54.995.000
Benin			
2.07 Goed bestuur	2.522.000	Jemen	
4.02 Armoedevermindering	8.419.000	1.02 Mensenrechten	126.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.210.000	2.07 Goed bestuur	4.335.000
5.01 Onderwijs	4.139.000	4.02 Armoedevermindering	393.000
5.03 Gender	7.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.197.000
6.01 Milieu en water	611.000	4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	42.000
6.02 Duurzaam waterbeheer	6.561.000	5.01 Onderwijs	5.404.000
	23.469.000	5.03 Gender	727.000
		5.05 Reproductieve gezondheid	3.451.000
		6.01 Milieu en water	5.000
		6.02 Duurzaam waterbeheer	3.529.000
			19.209.000
Bolivia			
1.02 Mensenrechten	143.000	Kenia	
2.07 Goed bestuur	4.396.000	1.02 Mensenrechten	136.000
4.02 Armoedevermindering	2.362.000	2.07 Goed bestuur	4.011.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	8.023.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	970.000
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	308.000	6.01 Milieu en water	4.071.000
5.01 Onderwijs	11.087.000	6.02 Duurzaam waterbeheer	4.147.000
5.03 Gender	965.000		
6.01 Milieu en water	7.233.000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	483.000		
	35.000.000		13.335.000
Burkina Faso			
1.02 Mensenrechten	300.000	Mali	
2.07 Goed bestuur	375.000	1.02 Mensenrechten	53.000
4.02 Armoedevermindering	18.000.000	2.07 Goed bestuur	1.073.000
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	199.000	4.02 Armoedevermindering	13.000.000
5.01 Onderwijs	12.312.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2.680.000
5.03 Gender	334.000	4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	145.000
5.04 HIV/AIDS	2.683.000	5.01 Onderwijs	17.210.000
5.05 Reproductieve gezondheid	6.839.000	5.05 Reproductieve gezondheid	5.077.000
	41.042.000	6.01 Milieu en water	1.081.000
		6.02 Duurzaam waterbeheer	2.198.000
			42.517.000
Ethiopië			
1.02 Mensenrechten	46.000	Mongolië	
2.07 Goed bestuur	746.000	6.01 Milieu en water	6.368.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	17.789.000	6.02 Duurzaam waterbeheer	209.000
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	80.000		
5.01 Onderwijs	7.665.000		
5.03 Gender	1.334.000		
5.04 HIV/AIDS	4.346.000		
5.05 Reproductieve gezondheid	5.483.000		
	37.489.000		6.577.000

Bijlage 4. ODA-uitgaven partnerlanden 2010

vervolg Versnelde MDG-realisatie

Mozambique			Rwanda		
2.07 Goed bestuur	3.225.000		2.07 Goed bestuur	5.671.000	
4.02 Armoedevermindering	18.000.000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	10.528.000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.487.000		4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	6.000	
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	176.000		5.01 Onderwijs	6.200.000	
5.01 Onderwijs	8.840.000		6.01 Milieu en water	6.000.000	
5.03 Gender	858.000			28.405.000	
5.04 HIV/AIDS	5.115.000		Senegal		
5.05 Reproductieve gezondheid	7.005.000		4.02 Armoedevermindering	2.652.000	
6.01 Milieu en water	340.000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	74.000	
6.02 Duurzaam waterbeheer	14.844.000		4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	37.000	
	59.890.000		6.01 Milieu en water	20.257.000	
Nicaragua			6.02 Duurzaam waterbeheer	27.000	
2.07 Goed bestuur	845.000			23.047.000	
4.02 Armoedevermindering	109.000		Tanzania		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	5.750.000		2.07 Goed bestuur	17.404.000	
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	52.000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	686.000	
5.03 Gender	1.139.000		5.04 HIV/AIDS	2.376.000	
5.05 Reproductieve gezondheid	9.519.000		5.05 Reproductieve gezondheid	17.975.000	
	17.414.000		6.02 Duurzaam waterbeheer	6.000.000	
Oeganda				44.441.000	
1.02 Mensenrechten	299.000		Zambia		
2.07 Goed bestuur	5.198.000		2.07 Goed bestuur	1.246.000	
4.02 Armoedevermindering	378.000		4.02 Armoedevermindering	10.000.000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	247.000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.680.000	
5.01 Onderwijs	20.073.000		5.01 Onderwijs	12.485.000	
5.03 Gender	25.000		5.03 Gender	150.000	
	26.220.000		5.04 HIV/AIDS	1.306.000	
			5.05 Reproductieve gezondheid	26.000	
				26.893.000	

Bijlage 4. ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Veiligheid & ontwikkeling		Veiligheid & ontwikkeling Uitfasering in de periode 2008 - 2011	
Afghanistan		Bosnië & Herzegovina	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	30.225.000	2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	5.800.000
2.07 Goed bestuur	4.595.000	2.07 Goed bestuur	2.802.000
	34.820.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.598.000
			10.200.000
Burundi		Sri Lanka	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	9.295.000	1.02 Mensenrechten	564.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2.997.000	4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	102.000
	12.292.000	6.01 Milieu en water	52.000
			718.000
Colombia			
1.02 Mensenrechten	898.000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	3.193.000		
2.07 Goed bestuur	1.178.000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.079.000		
5.02 Kennisontwikkeling	358.000		
6.01 Milieu en water	10.320.000		
	17.026.000		
Congo, Democratische Republiek			
1.02 Mensenrechten	1.483.000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	1.090.000		
5.03 Gender	2.544.000		
	5.117.000		
Guatemala			
1.02 Mensenrechten	2.065.000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	1.252.000		
2.07 Goed bestuur	5.554.000		
5.03 Gender	272.000		
5.04 HIV/AIDS	231.000		
5.05 Reproductieve gezondheid	348.000		
6.01 Milieu en water	5.897.000		
	15.619.000		
Kosovo			
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	353.000		
	353.000		
Pakistan			
1.02 Mensenrechten	393.000		
2.07 Goed bestuur	3.992.000		
5.01 Onderwijs	14.406.000		
6.01 Milieu en water	7.351.000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	829.000		
	26.971.000		
Palestijnse Autoriteiten			
1.02 Mensenrechten	1.733.000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	7.959.000		
2.07 Goed bestuur	9.089.000		
	18.781.000		
Soedan			
1.02 Mensenrechten	1.115.000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	52.367.000		
2.07 Goed bestuur	338.000		
	53.820.000		

Bijlage 4. ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Brede relatie		Brede relatie	
		Uitfasering in de periode 2008 - 2011	
Egypte		Albanië	
1.02 Mensenrechten	273.000	2.07 Goed bestuur	983.000
2.07 Goed bestuur	728.000	5.03 Gender	200.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	216.000	6.01 Milieu en water	1.288.000
5.03 Gender	1.972.000		2.471.000
6.02 Duurzaam waterbeheer	4.829.000		
	8.018.000	Armenië	
		1.02 Mensenrechten	20.000
Georgië		2.07 Goed bestuur	1.000.000
1.02 Mensenrechten	170.000		1.020.000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	19.000		
2.07 Goed bestuur	37.000	Kaap Verdië	
4.02 Armoedevermindering	2.126.000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	283.000
	2.352.000	5.01 Onderwijs	2.800.000
			3.083.000
Indonesië			
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	5.105.000	Macedonië	
2.07 Goed bestuur	10.084.000	2.07 Goed bestuur	32.000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2.118.000	5.01 Onderwijs	1.045.000
5.01 Onderwijs	18.524.000	5.03 Gender	575.000
5.02 Kennisontwikkeling	7.327.000		1.652.000
6.01 Milieu en water	3.497.000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	10.169.000		
	56.824.000		
Moldavië			
2.07 Goed bestuur	1.448.000		
4.02 Armoedevermindering	2.750.000		
	4.198.000		
Suriname			
2.07 Goed bestuur	9.874.000		
4.02 Armoedevermindering	13.973.000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	16.146.000		
4.04 Kwaliteit en effectiviteit OS	127.000		
5.01 Onderwijs	706.000		
5.03 Gender	29.000		
5.04 HIV/AIDS	112.000		
5.05 Reproductieve gezondheid	6.142.000		
5.06 Participatie civil society	2.280.000		
6.01 Milieu en water	7.359.000		
	56.748.000		
Vietnam			
2.07 Goed bestuur	630.000		
4.02 Armoedevermindering	235.000		
5.04 HIV/AIDS	528.000		
5.05 Reproductieve gezondheid	5.298.000		
6.01 Milieu en water	1.700.000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	8.028.000		
	16.419.000		
Zuid Afrika			
2.07 Goed bestuur	3.926.000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1.257.000		
5.01 Onderwijs	13.120.000		
5.04 HIV/AIDS	6.222.000		
	24.525.000		

Bijlage 5. HGIS-uitgaven natuur, milieu en water (bedragen x EUR 1000)

	2009	2010
ODA Natuur en Milieu		
<i>Directe uitgaven Natuur en Milieu</i>		
Landenspecifieke sectorale samenwerking	213.295	186.028
Thematische samenwerking in landen en regio's	95.506	89.564
Subtotaal directe uitgaven Natuur en Milieu	308.801	275.592
Toerekening macrosteun	7.836	12.119
<i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
GEF-ODA/ Montreal Fund	2.062	21.747
UNEP	9.140	9.140
Verwoestijningsverdrag	136	139
UNDP	9.930	10.784
IFAD	9.518	8.938
FAO partnershipprogramma	0	1.875
UN-HABITAT	450	450
overig	0	8.650
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
IDA en regionale ontwikkelingsbanken	9.404	5.579
WB-Partnership Programma	12.879	12.879
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	8.991	9.553
Toerekening EU-begroting	11.720	13.268
Subtotaal Multilateraal	74.230	103.002
<i>Particuliere kanaal</i>		
Speciale Activiteiten	56.143	22.133
TMF en MFS	62.018	74.937
Subtotaal overig	78.901	65.874
Oret, Miliev en ORIO	60.309	45.410
MFP	0	0
SALIN	2.117	3.289
SNV	13.880	13.500
PSO	1.245	2.325
MATRA	1.350	1.350
Subtotaal Particulier Kanaal	197.062	162.944
<i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	17.164	21.720
Natuur en Milieu Educatie	908	1.000
Int. onderwijs instituten	12.539	13.435
Subtotaal Overige Toerekeningen	30.611	36.155

Bijlage 5. (vervolg) HGIS-uitgaven natuur, milieu en water (bedragen x EUR 1000)

Totaal ODA Natuur en Milieu	618.540	589.812
<i>Waarvan voor:</i>		
- Regeringsstandpunt Tropisch Regenwoud (RTR)	68.000	68.000
BNP (x mln)	562.400	589.400
ODA Natuur en Milieu als % van het BNP	0,110	0,100
Non-ODA Natuur en Milieu		
<i>Natuur en Milieu programma's</i>		
Clean Development Mechanism	22.550	14.232
Joint Implementation	44.283	11.647
GEF non-ODA	0	816
Internationale samenwerking Milieu	4.312	3.589
Waterbeheer (Partners for Water)	10.724	9.518
Subtotaal	81.869	39.802
Overig		
MATRA	3.110	3.110
Subtotaal	3.110	3.110
Totaal Non-ODA natuur en milieu	84.979	42.912
TOTAAL NATUUR EN MILIEU IN HGIS	703.519	632.724

N.B. Dit HGIS-jaarverslag bevat zoals gebruikelijk een apart realisatieoverzicht voor de uitgaven voor natuur, milieu en water, HIV/Aids, tuberculose en malaria en basisonderwijs⁵ (zie bijlage 5, 6 en 7). Voor de jaren 2011 en verder zullen deze overzichten niet langer worden gepresenteerd in het HGIS-jaarverslag. Dit vanwege de nieuwe prioriteiten die zijn gesteld in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte en de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking van november 2010.

⁵ In de term 'basisonderwijs' zijn in het gehele HGIS-jaarverslag eveneens begrepen voorschools onderwijs, alfabetisering en lager beroepsonderwijs.

Bijlage 6. Uitgaven HIV/AIDS, malaria en tuberculose (bedragen x EUR 1000)

	2009	2010
ODA HIV/AIDS, TB en Malaria		
<i>Bilaterale uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB</i>		
Partnerlanden met HIV/AIDS, Malaria en TB	87.868	81.503
Niet-gedelegeerde middelen	48.981	34.083
Toerekening macrosteun, noodhulp, en wederopbouw	21.531	20.564
Subtotaal directe uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB	158.379	136.150
 <i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
UNHCR	2.940	2.940
UNDP	4.965	5.392
UNICEF	5.250	5.250
UNFPA	62.933	55.925
UNAIDS	36.000	31.500
WHO/PAHO	4.000	4.309
Partnershipprogramma WHO	14.966	13.000
 <i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
GFATM	60.000	61.900
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	7.429	6.239
WB Partnerschapsprogramma	1.038	1.106
 <i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	10.790	11.714
Toerekening EU-begroting	11.720	13.268
Subtotaal Multilateraal	222.031	212.543
 <i>Particulier Kanaal</i>		
Aandeel HIV/AIDS, Malaria en TB van Medefinancieringsstelsel (MFS)		
I nematische medefinanciering	49.564	47.424
SALIN	9.403	8.614
PSO	830	1.550
Subtotaal Particulier Kanaal	59.798	57.592
 <i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	12.873	16.290
Int. onderwijs instituten	1.266	1.197
Subtotaal Overige toerekeningen	14.139	17.487
TOTAAL ODA HIV/AIDS, Malaria en TB	454.347	423.772
 Non-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria		
Partnership Programma WHO (begroting VWS)	1.000	6.000
Overig	1.950	0
TOTAAL NON-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria	2.950	6.000
TOTAAL HIV/AIDS, TB en Malaria in HGIS	457.297	429.772

N.B. Dit HGIS-jaarverslag bevat zoals gebruikelijk een apart realisatieoverzicht voor de uitgaven voor natuur, milieu en water, HIV/Aids, tuberculose en malaria, en basisonderwijs⁶ (zie bijlage 5, 6 en 7). Voor de jaren 2011 en verder zullen deze overzichten niet langer worden gepresenteerd in het HGIS-jaarverslag. Dit vanwege de nieuwe prioriteiten die zijn gesteld in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte en de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking van november 2010.

⁶ In de term 'basisonderwijs' zijn in het gehele HGIS-jaarverslag eveneens begrepen voorschools onderwijs, alfabetisering en lager beroepsonderwijs.

Bijlage 7. ODA-uitgaven basisonderwijs (bedragen x EUR 1000)

	2009	2010
<i>Bilaterale uitgaven</i>		
Partnerlanden met onderwijs als sector	206.690	183.151
Niet gedelegeerde middelen (Silent partnership, ECD, onderwijs post conflict, capaciteitsopbouw)	49.741	43.617
Noodhulp onderwijs		
Hoger onderwijs	107.949	120.343
Andere activiteiten	1.500	1.521
Education for All (EFA)/ Fast Track Initiative (FTI)	0	30.182
Toerekening macrosteun en schuldkwijtschelding	23.478	36.007
Toerekening andere thema's, zoals noodhulp en wederopbouw	26.991	22.872
Subtotaal bilateraal kanaal	416.350	437.693
<i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
ILO	30.023	29.131
UNHCR	340	351
UNICEF	2.814	2.814
UNRWA	7.350	7.350
UNESCO	9.000	9.000
WFP	243	283
PP ILO	4.000	4.000
	6.276	5.333
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
WB-Partnership Programma	1.500	1.500
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	14.858	5.579
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees ontwikkelingsfonds (EOF)	7.193	7.809
Toerekening EU-begroting	11.720	13.268
Subtotaal Multilateraal	65.295	57.287
<i>Particulier Kanaal</i>		
Medefinancieringsprogramma	50.911	58.171
SALIN onderwijs	2.000	3.261
PSO	830	1.550
Overige	0	21
Subtotaal Particulier Kanaal	53.741	63.003
<i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	17.164	21.720
Subtotaal Overige Toerekeningen	17.164	21.720
TOTAAL Onderwijs	552.550	579.703
TOTAAL OS-begroting	4.693.653	4.877.067
Uitgaven Onderwijs als % van de OS-begroting	11,8%	11,9%

N.B. Dit HGIS-jaarverslag bevat zoals gebruikelijk een apart realisatieoverzicht voor de uitgaven voor natuur, milieu en water, HIV/Aids, tuberculose en malaria en basisonderwijs⁷ (zie bijlage 5, 6 en 7). Voor de jaren 2011 en verder zullen deze overzichten niet langer worden gepresenteerd in het HGIS-jaarverslag. Dit vanwege de nieuwe prioriteiten die zijn gesteld in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte en de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking van november 2010.

⁷ In de term 'basisonderwijs' zijn in het gehele HGIS-jaarverslag eveneens begrepen voorschools onderwijs, alfabetisering en lager beroepsonderwijs.

Bijlage 8. Non-ODA uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

		Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010	Begroting/artikel
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten					
1.1	Internationale rechtsorde	41.545	-3.057	38.488	V-01.01
1.2	Mensenrechten	15.593	-1.594	13.999	V-01.02
1.3	Internationale juridische instellingen	13.072	1.002	14.074	V-01.03
Justitie	Rechtshandhaving/Europol en Eurojust	26.849	-566	26.283	VI-13.03.01
	Rechtshandhaving/NFI	500	0	500	VI-13.03.03
		97.559	-4.215	93.344	
Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur					
2.1	Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	18.553	-6.366	12.187	V-02.01
2.2	Bestrijding internationaal terrorisme	0	500	500	V-02.02
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	7.872	-1.175	6.697	V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	114.628	37.622	152.250	V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	3.767	-3.659	108	V-02.06
2.7	Goed bestuur	9.604	6.535	16.139	V-02.07
Defensie	Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties	310.500	2.135	312.635	X-20
		464.924	35.592	500.516	
Versterkte Europese samenwerking					
3.2	Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10.708	-1.821	8.887	V-03.02
3.4	Nederlandse positie in de EU	3.145	607	3.752	V-03.04
3.5	Raad van Europa	9.303	366	9.669	V-03.05
Toerek.	EU-begroting	74.733	0	74.733	Toerekening
		97.889	-848	97.041	
Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede					
4.1	Handels- en financieel systeem	21.054	-5.953	15.101	V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	6.760	-2.143	4.617	V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	12.500	0	12.500	V-04.03
4.5	Nederlandse handels- en investeringsbevordering	6.265	-201	6.064	V-04.05
Justitie	Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	146	-22	124	VI-91.01.01
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	0	112	112	IXB-04.20
VenW	Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	416	405	821	XII-33.02
	Veiligheid luchtvaart (ICAO en EASA)	2.765	-1.461	1.304	XII-33.03
EZ	IS opkomende markten	2.849	3.083	5.932	XIII-02.45
	Bijdrage aan organisaties	375	-375	0	XIII-02.55
	Bijdrage UNWTO	226	-8	218	XIII-03.10
	Algemeen (bijdragen aan int. instituten)	0	579	579	XIII-04.01
	Bijdrage aan diverse instituten	1.095	-951	144	XIII-04.50
	Algemeen	1.239	953	2.192	XIII-05.01
	Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4.526	-244	4.282	XIII-05.20
	Bevorderen van internationaal ondernemen	68.885	14.419	83.304	XIII-05.30
	Stimuleren van buitenlandse investeringen in Nederland (DBIN)	735	-735	0	XIII-05.40
	Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten	46.703	-13.821	32.882	XIII-05.50
	Bijdrage aan internationale organisaties	2.477	-184	2.293	XIII-10.30
LNV	Internationale contributies/FAO	3.417	28	3.445	XVI-29.01.01
	Beheer van de natuur (Tropisch hout)	61	0	61	XIV-23.01.04
		182.494	-6.519	175.975	

Bijlage 8. (vervolg) De non-ODA uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

		Begroting 2010	Mutatie	Realisaties 2010	Begroting/artikel
Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling					
5.2	Kennisontwikkeling	2.596	0	2.596	V-05.02
5.4	HIV/AIDS	1.951	-21	1.930	V-05.04
5.6	Participatie civil society	0	0	0	V-05.06
OCW	Wetenschappelijk onderwijs	3.268	0	3.268	VIII-07.10
LNV	Waarborgen van het kennisstelsel (ASC)	0	160	160	XIV-26.01.01
VWS	Projecten via UNODC	2.500	2.000	4.500	XIV-98.01.01
	WHO-partnerschap	6.000	0	6.000	XVI-98.01.01
		<i>16.315</i>	<i>2.139</i>	<i>18.454</i>	
Beter beschermd en verbeterd milieu					
6.1	Milieu en water	3.390	-1.220	2.170	V-06.01
VROM	Internationaal milieubeleid	3.846	-257	3.589	XIA-47.44.04
	Clean development mechanism	66.419	-52.187	14.232	XIA-47.48.08
	Bekostiging van externe uitvoeringsorganisaties	0	680	680	XIA-91.89.92
VenW	Integraal waterbeleid (Partners voor Water)	11.215	-1.697	9.518	XII-31.01
	Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	709	62	771	XII-37.01
EZ	CO ₂ reductieplan-Joint Implementation	41.782	-30.135	11.647	XIII-04.20
		<i>127.361</i>	<i>-84.754</i>	<i>42.607</i>	
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer					
7.1	Consulaire dienstverlening	12.899	6.623	19.522	V-07.01
7.2	Vreemdelingenbeleid	1.115	-180	935	V-07.02
		<i>14.014</i>	<i>6.443</i>	<i>20.457</i>	
Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland					
8.1	Nederlandse cultuur	7.301	-676	6.625	V-08.01
8.2	Cultureel erfgoed	3.615	-1.666	1.949	V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	28.029	-5.882	22.147	V-08.03
8.4	Vestigingsklimaat int. organisaties in Nederland	0	59	59	V-08.04
OCW	Cultuur: overig	904	0	904	VIII-08.11
	Cultuur: overig	4.566	2.650	7.216	VIII-14.01/02/04
		<i>44.415</i>	<i>-5.515</i>	<i>38.900</i>	
Overige uitgaven					
9.1	Geheim	0	27	27	V-09.01
10.1	Nominaal en onvoorzien	32.992	-32.987	5	V-10.01
11.1	Apparaatsuitgaven	531.435	-14.133	517.302	V-11.01
Div. dept.	Attachés	54.948	-489	54.459	Div. Begrotingen
		<i>619.375</i>	<i>-47.582</i>	<i>571.793</i>	
Totaal non-ODA		1.664.346	-105.259	1.559.087	